

Žena in dom

4.

Priloženi sta: mehko vezana knjiga Vladislava Vančure: «Beg v Budin» in v platno vezana knjiga Ivana Šmeleva: «Mary» skupno z romanom Vladislava Vančure: «Beg v Budin». Priložena je tudi položnica. Če še niste plačali naročnine za drugo četrtletje, Vas prosimo, da še danes nakažete svojo naročnino.

„Daj nam danes naš vsakdanji kruh... Obvaruj nas brezposelnosti in bolezni...“ Ko boste praznovali Veliko noč, se spomnite tistih, ki iščejo kruha in dela. Če potrebujete kakšno delovno moč, sporočite to upravi revije „Žene in doma“

*"Ali te
ni sem
ko tako
kričiš!"*

Za praznike moraš biti umit. Umazan ne moreš obleči nove obleke iz Skabernetovega blaga. Te pa ne boš tako hitro strgal. Čeprev sem blago dobila zelo poceni, je vendar tako močno, da bo to obleko za teboj še Janezek nosil."

*Tudi Vi oblecite svojo družino z blagom
trvdke*

Velika izbira, dobro blago, nizke cene!

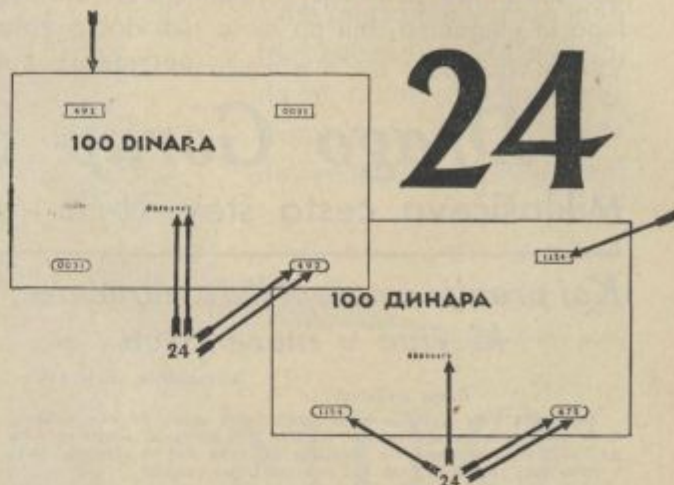
**A&E Skaberné
Ljubljana**

POZOR! NAGRADNO TEKMOVANJE!

Če hočete dobiti nagradno
Agfa-Box-Kamero

št.
24

rajdite stodinarski bankovec, ki v svojih številkah vsebuje cifre 2 in 4, tako da morete sestaviti številko 24. Pojdite s tem bankovcem do kakšnega fototrgovca, pa vam ga bo zamenjal z

Agfa-Box-kamero

velikost 6×9 cm

Ta mali izvrstni aparat vsebuje vse prednosti moderne tehnike, in to: dobro optiko, enostavno manipuliranje, splošno dobre rezultate tudi pri začetnikih, posebno pri uporabi najboljčutljivejšega AGFA ISOCHROM filma. Hitite! Nagradno tekmovanje traja samo kratek čas.

PREPROGE

so odličen okras
Vašega stanovanja

Pri opremi ima važen pomen preproga. Če vse drugo razodeva dober okus, pa je preproga slaba, neokusna imitacija, izgubi stanovanje na svoji vrednosti. Pri nakupu preprog je bilo že mnogo ljudi bridko razočaranih.

Banovinska tkalnica preprog v Sarajevu izdeluje tkane bosenske in perzijske preproge iz volne in svile, pregrinjala za postelje in divane, zastore, zastirače, blazine in gobelinske slike. Vzorci v barvah in ceniki se pošljejo na željo brezplačno. Državni in samoupravni uradniki lahko dobe blago na dolgoročno odplačevanje brez zvišanja cen.

Banovinska tkalnica preprog je bila odlikovana z najvišjimi odlikovanji na teh razstavah: Dunaj 1890, Karlsruhe 1891, Temešvar 1891, Trst 1891, Zagreb 1891, Pariz 1892, Budimpešta 1896, Bruxelles 1897, Dunaj 1898, Pariz 1900 in 1925, Barcelona 1929, Solun 1930.

Ni vseeno, kako so naše dame oblečene.

Kadar izbirajo naše dame novo obleko, so vselej v zadregi. Večkrat ne vedo, naj si li nabavijo kostum ali plašč po najnovejšem kroju, kakšno blago naj izberejo, kakšna barva jim dobro pristoja, kakšne okraske naj ima nova obleka itd.

Za take prilike potrebujejo zaupnega svetovalca, ki je strokovnjak, ki ima okus, ki ima čut za vse, kar je lepo in elegantno; biti pa mora tudi dobro založen z najnovejšimi vzorci in imeti veliko izbiro blaga. Vse to Vam more nuditi domača PRIZNANA TVRDKA

Drago Gorup & Co., Ljubljana

Miklošičeva cesta števil. 16/1. Hiša Del. tisk. (Bamberg).

Telefon 32-33.

Kaj pravijo o našem listu naročnice, ki žive v inozemstvu

Aleksandrija, 26. II. 1934.

Gospa urednica!

Zopet sem Vam pridobila novo naročnico in upam, da Vam v nekaj dneh nabere še nekaj čitateljic. Ne bom prej mirovala, dokler ne bodo na Vašo revijo naročene vse tukajšnje Slovenke. Saj to »žena in dom« v polni meri zasluzi. Na tak list smo vse lahko ponosne.

Vaša Ivana Holeček.

Eveleth, Minesota, 2. II. 1934.

Zelo sem zadovoljna z Vašim listom. Vse letnike imam vezane in še vedno rada pogledam nazaj. Saj je v »ženi in domu« toliko koristnega, da je treba kakšno reč po večkrat prebrati, ker se vedno lahko še kaj izkoristi za dom ali gospodinjstvo.

Mary Ivančič.

Celovec, 8. II. 1934.

Cenjena gospa!

Naj Vam še to povem. Ko je bil moj mož tri mesece brez službe, sem se lotila ročnih del. Potrudila sem se in naredila nekaj res prav lepih reči. Težje je bilo prodati. Toda hodila sem od hiše do hiše in tako sem si pridobila nekaj uglednih gospa, ki mi sedaj vse pokupijo. Predložila sem jim vse krojne pole. Toda tisto, kar meni ni nikdar ugajalo, imajo sedaj najrajši. Veste, jaz nisem za te moderne vzorce. Gospe pa hočejo imeti samo vzorce iz novejših pol, ki jih je napravila Santlova. Izpočetka sem se branila, ker sem mislila, da so težka dela in da bo vse predrago. Sedaj pa vidim, da se prav lahko in poceni napravi. Ker mi pa manjkajo lanskoletne pole števil. 4, 7, 8 in 12, Vas prosim, da mi jih pošljete.

Ana Zeller.

Slovenska Zenska Zveza
V AMERIKI
URAD GLAVNE PREDSEDNICE
SHEBOYGAN, WIS.

22. januarja 1934.

Žena in dom,
Ljubljana, Jugoslavija.

Cenjena gospa upraviteljica:

Prilagam dva dolarja kot naročnino na mesečnik Žena in dom za leto 1934.

Obenem se želim izraziti, da sem zelo zadovoljna z listom, ki prinaša tako zanimivo in koristno čtivo za našo ženo.

Želeč Vam in listu najlepšega uspeha,
sem s pozdravi vdana

Maria Prislanec
predsednica S. Ž. Z.

Neapel, 1. III. 1934.

Vaš list mi je tu med samimi tujci edina uteha. Komaj čakam, da mine mesec in mi je »žena in dom« lep pozdrav iz slovenskih krajev. Takrat pozahim na vse skrbi in sem zopet srečna, ko prebiram ljubo domačo besedo.

Zato Vam vsa hvala od

Julke Brodarjeve.

Buenos Aires, 16. I. 1934.

Cenjeno uredništvo!

Povsod, kjer sem pokazala Vašo revijo, jo vsi pohvalijo. Zato sem res vesela, da se lahko z »ženo in domom« postavimo tudi zunaj naše domovine. Pozdravlja vse

Pavla Kuharjeva.

Vipava, 6. III. 1934.

Ljuba gospa!

To ste dobro napravili, da pošljate sedaj »ženo in dom« na en naslov. Prej je nismo nikdar dobile o pravem času. Pošiljam Vam seznam novih naročnic in Vam sporočam, da smo z listom zelo zelo zadovoljne. Ena sama je rekla, da je preveč inzeratov. Pa sem ji pokazala tukajšnje liste in ji razložila, da bi morala biti »žena in dom« brez oglasov še enkrat dražja.

V našem kraju je devetnajst naročnic in smo vse zadovoljne. Samo predolgo moramo čakati. Ali ne morete napraviti, da bi dobivale »ženo in dom« vsakih 14 dni. Saj bi rade plačevale večjo naročnino. Mislimo, da bi bile tudi naše rojakinje tam v svobodni Jugoslaviji s tem zadovoljne. Iskrene pozdrave Vam pošilja Vaša zvesta

Mira Z.....

Ali imate
lepe, bele
zobe?

Oni so najlepši
naravni nakit.

Naj Chlorodont skrbi za lepoto
in zdravje Vaših zob. Če se
zjutraj in zvečer uporablja

**zobna pasta
Chlorodont**

postanejo zobje sjajno beli in
zobni emaji se ne pokvari.

Mala tuba Din. 8.-
Velika tuba Din. 13.-

— Že spet si se napil, Tine! Ali te ni sram pred Bogom?

— Čemu le! Ti misliš, da Bog nima drugega dela, ampak da samo gleda, kdo se napije!

*

— Kako pa ti hodiš na lov brez patronov?

— Hm, veš, spričo te krize je treba na vse misliti... Sicer pa tako nikoli nič ne ustrelim.

*

— Danes dopoldne bi bil skoraj videl tvoj avto.

— Kako misliš, skoraj? Ali si ga videl ali ne?

— Skoraj, ti pravim. Tvoj avto ima števil. 386, ali ne?

— Res je.

— A jaz sem videl avto števil. 385.

Omamljivo diši

in daje bogato, mehko peno
milo Elida Favorit! Ono
Vam neguje in varuje polt
ter jo ohrani nežno in čisto,
da je kakor otroška – ono
Vam jamči, da bo Vaš vi-
dez vedno svež in negovan.

MILO
ELIDA
Favorit

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Obrekovanje. Mojega moža je nekdo pri njegovem delodajalcu osumil tatvine, nakar je bil takoj odpuščen. Po dveh mesecih se je izkazalo, da je mož nedolžen. Delodajalec ga pa sedaj navzlic vsem dokazom neče sprejeti nazaj v službo, češ da sedanjega delavca ne more odpustiti, ker je boljši delavec kakor moj mož. Drugje ne more dobiti službe, ker se je po naši okolici o tej tatvini precej govorilo. Prosim, povejte mi, kako bi dosegel mož zopet svojo čast in pravico.

Angela L.

Kaj človek res ne sme delati? Prejšnje leto sem po nesreči izgubila vse svoje premoženje. Bila sem brez sredstev. Iskala sem povsod službe, pa je nisem mogla dobiti, čeprav imam maturo in govorim pet jezikov. Vi ne veste, kako je bilo to hudo, ko so mi pred nosom zapirali vrata. Ko je stiska le naraščala, sem se jela ponujati za šiviljo. Čeprav se nisem nikoli učila, sem znala vendar napraviti vsako obleko. Videla sem, da pri šivanju ni ravno važno krojenje in manuelno delo, ampak da ima pri tej obrti važen pomen okus. S tem sem si pridobila vse boljše družine, tako da imam sedaj primeroma dober zaslužek. Priučila sem se krojenja in pridobila še drugo tehnično znanje. Danes pa sem bila pozvana, da takoj preneham s šivanjem, ker nimam niti učnega izpričevala niti obrtnega lista. Ali mi morejo moje delo prepovedati? Kaj naj grem zopet med brezposelne? Svetujte mi, kaj naj storim.

Minka R. iz Ž.

Alimente. Od moža sem ločena že osem let. Ker je imel takrat majhne dohodke, sem se zadovoljila, da mi plačuje zame in otroka po Din 400— mesečno. Njegovi dohodki so se pa zdaj večkratno povečali. Zato sem mu pisala, da naj vsaj za otroka, ki sta že v srednji šoli, poveča mesečni prispevek. Na pismo ni dal odgovora. Ali ga lahko sodno prisilim k plačevanju večjih alimentov, ker s 400 dinarji trije odrasli ljudje ne morejo živeti?

Obupana žena.

Gospodinja svetuje

Krompirjeva moka za odpravljanje madežev. Mastne madeže odpravimo iz svile s krompirjevo moko. Vzamemo košček vate. Pomočimo jo v krompirjevo moko in oprezno odrgnemo madež. Pri volni naj ostane moka nekaj časa na madežu, potem ga šele odrgnemo.

Vlažne prostore posušimo na ta način, da pustimo v njih v odprti pločevinasti posodi precej žganega apna. Žgano, še negašeno apno vsrkava vlago.

Fine čipke namočimo po pranju v mleko in jih zlikamo, ko so še vlažne.

Perilo mora biti belo. Če pri pranju vlijemo v vodo nekaj kapljic terpentina, postane perilo lepše, bolj belo in izgubi neprijeten vonj.

Citrone dajo dosti več soka, če jih segrejemo, preden jih iztisnemo.

Krompir se ne bo razkuhal, če dodamo vodi, ko lonec pristavimo, prav malo masti.

Jetra solimo šele tedaj, ko so že pražena, ker postanejo sicer trda.

Velecenjena gospa!

Pri nakupu blaga za obleke in manufakture sploh se dá prihraniti. Ali poznate naše reklamne cene za pomladno sezono? Evo samo nekaj primerov:

Perilni Creppe, poludelen itd. . . . Din 9— do 12—
Damsko volнено blago za obleke Din 28— 35— 42—
Damsko volнено blago za plaščje „ 56— 75— 98—
Blago za deške obleke „ 30— 42— 54—
Kamgarni za moške obleke . . „ 96— 132— 160—

Šifoni, prvovrstni, 80 cm Din 11— 13— 14-50
Za rjuhe: Molinos, 150 cm . . „ 17—
Domestik, 150 cm „ 20— 26—
Za kapne: šifon Creton, 180 cm „ 28— 32— 36—
Ogromna izbira svile vseh vrst že od Din 12— naprej.

Nudimo priznano prvovrstno blago.

Kdor pozna kakovost in ceno našega blaga, kupuje samo pri nas.

Specialna trgovina NOVAK — LJUBLJANA

KONGRESNI TRG 15. ←

→ PRI NUNSKI CERKVI.

Otroška usta.

«Kje pa imate stensko uro, gospa?»
«O, nekaj se je pokvarila, pa jo je dopoldne prišel urar iskat.»

«Kajne, mama, najprej je pa hotel vzeti očetovo zimsko suknjo», se vmeša mali Pepček.

Pomagaj svojemu bližnjemu!

Vaški župnik je prišel v mesto in opazil v ozki ulici dečka, ki se je zaman iztegoval, da bi dosegel z roko hišni zvonec. Ker je bil dobrega srca, je stopil k njemu in namestu njega pozvonil. Tedaj pa ga je deček veselo pogledal in vzkliknil:

«Zdaj pa beživa, ker bo drugače palica pela!»

Pametnejši.

Dva gospoda, ki se nista mogla videti, sta se srečala na zelo ozki brvi. Prvi je šel naravnost proti drugemu in mu osorno rekel: «Jaz se oslom ne ogibam.»

«Jaz pa», je odvrnil drugi in stopil v stran.

Vozel na robcu.

«Zakaj pa imaš vozec na robcu?»
«Žena mi ga je napravila, da bi ne pozabil oddati njenega pisma.»

«Ali si ga oddal?»

«Ne, pozabila mi ga je dati s seboj?»

Pri Kosovih so dobili trojčke. Petletni Janezek jih ogleduje in vpraša mamico:

«Kaj so nam jih poslali na izbero ali moramo obdržati vse tri?»

Gospe in gospodične!

Če hočete ohraniti svežost in nežnost vašega obraza in mehko polti, uporabljajte samo povsod znano in priznano

LILAS - KREMO

na se boste prepričali, da že po kratkem času s svojim idealnim delovanjem prekaša mnoge domače in tuje podobne proizvode. Edino pravo in neopovrjeno proizvoja lekarna «CRVENOM KRSTU», Mr. I. Gayer, Zagreb, Ilica 79. — Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah in parfumerijah.

ZA POMLAD

Zakaj TIVAR OBLEKE?

Zato, ker so lepe, dobre in cenene

izdelujemo obleke

ZA VSO DRUŽINO

Prosimo vas, da se o tem prepričate v naših prodajalnah

TIVAR

O BLEKE

Kupujmo domače izdelke

naj bode geslo vseh gospodinj!

Današnje težke čase občutijo največ gospodinje!

Strašno breme pa nosijo tiste žene, ki so same ali pa njih možje brez posla. Brezposelnost pa lahko zadene tudi nas vsak dan.

Pri nas te krize ne bi bilo,

če bi gospodinje kupovale izključno

DOMAČE BLAGO.

Tako pa mečemo milijone in milijone našega denarja preko meja naše države za tuje izdelke, čeprav so »navidezno« domači.

VI LAHKO POMAGATE

reševati gospodarsko krizo. Vam ni potreba nič drugega, kakor da stalno kupujete edino **PRISTNE JUGOSLOVANSKE IZDELKE.**

TAK IZDELEK JE

Dr. Pirčeva sladna kava.

Prosimo Vas, primerjajte okus **Dr. Pirčeve sladne kave** z drugim izdelkom. Dobro vemo, da Vam bo **Dr. Pirčeva sladna kava** všeč in da bodo Vaši otroci z veseljem in užitkom pili našo sladno kavo.

Dr. Pirčeva sladna kava je izredno zdrava in redilna, ker vsebuje mnogo lahko prebavljivih snovi. **Ne razburja srca in ne upliva škodljivo na živčevje!**

Poskusite Dr. Pirčevo sladno kavo,

dajte jo Vašim ljubkim malčkom, pa se boste uverili o dobrinah

Dr. Pirčeve sladne kave.

ZAHTEVAJTE PRI VAŠEM TRGOVCU

Dr. Pirčevo sladno kavo.

Velepražarna kave in tovarna hranil

„PROJA“ D. Z. O. Z.

LJUBLJANA, AŠKERČEVA CESTA 3.

Zaradi reda

Dan za dnevom dobivamo dopise od naročnic, naj čakamo z naročnino in naj lista nikar ne ustajamo, češ da ga ne morejo pogrešati, pa da bodo že plačale, kakor hitro bodo mogle. Založba je vse to uvaževala in rada ustregla vsaki, kolikor je mogla. Saj nam je dobro znano, kako povsod kriza krči dohodke. Mislili smo si, da nam bo večina naročnic, katerim smo ustregli, prej ali slej za potrpljenje hvaležna. Izkazalo se pa je, da so nekatere našo dobrohotnost kruto izrabljale. Neverjetno hitro se je razvedelo, da odgovorimo vsaki, ki malo po toži, da bomo na naročnino že počakali. Ko pa je bilo le preveč takih dopisov iz enega in istega kraja in naročnine po dve leti nismo dobili, smo se seveda pričeli zanimati za ta pojav. Poizvedbe so pokazale, da je v zaostanku precej takih naročnic, ki bi prav lahko plačale, nikar da bi bile celo v obupnem položaju. Seveda so bile te na svoje nelepo početje po uporabi opozorjene. Tiste, ki niste v takih stiskah, kakor ste pisale, popravite svojo nepremišljenost in nam še danes nakažite ves zaostanek. Mislimo, da ne bo treba ostrejših opominov. Saj ste že itak napravile škodo tistim, ki so res v stiskah.

Kateri naj pa še verjamemo, če se naša pripravljenost tako grdo izkorišča?

Saj si vendar lahko mislite, da je v teh časih vsaka založba v težavnem položaju. Boriti se imamo z nujnimi plačili. Tiskarna, klišarna, papirnica, nameščenske morajo dobiti v redu svoje plačilo. Vendar ne moremo pustiti, da bi ljudje morali čakati po več mesecev na svojo mezdo. Naročnice pa vedno več zahtevajo. Da dobimo od naročnic čimprej denar, moramo razpisovati nagrade. Seveda smo pri tem računali, da bodo zaradi nagrad plačale predseem tiste, ki so še v zaostanku. Toda zelo smo se zmotili. V redu plačuje samo tista večina, ki je vestna in točna, ki ve, da more založba revijo redno pošiljati samo tedaj, če tudi ona v redu dobiva naročnino. Tem vsa čast in iskrena hvala!

Tistim, ki odlašajo, pa naj bo to resen opomin.

Dvanajst številčk «Žene in doma» stane s poštnino vred samo Din 48— na leto. Ali je to kakšen denar za tako bogato in lepo revijo? Deset prilog za kroje in ročna dela dobite za Din 20—. En sam kraj je že toliko vreden. Poglejte, kako se naše sotrudnice trudijo, da vsaki posamezni ustrežejo. Nobena ne more reči, da ni dobila tistega, za kar je pisala. Potem pet knjig nad 500 strani za Din 37—, in kakšne knjige! Ena sama je že toliko vredna.

Cene so tako natanko preračunjene, da le pravočasno plačilo naročnine omogoča redno izdajanje lista in knjig. Če pa moramo pošiljati opomine, je pa pri vsakem opominu že izguba. Saj ne zahtevamo, da morate vse naprej plačati. Toda mesečno bi prav lahko plačevali, laže, kakor pa potem vse naenkrat.

Zato si tiste, ki ste še v zaostanku, zapišite tele besede v srce. Pomislite pri tem, koliko nasvetov ste že dobile. Če ste nas pismeno kaj posebnega vprašali, ste takoj dobili prijazen odgovor. Vzemite si za zgled tiste Vaše sočitateljice, ki vedo, kako bi nas spravile v zadrego, ko bi tudi one odložile plačilo na kasnejši čas. Bodite torej tudi Vi naša prava prijateljica in nam še danes nakažite po priloženi položnici naročnino za nazaj in za tri mesece naprej.

Želimo, da Vam Velika noč prinese mnogo solnca in veselo pomlad.

Uredništvo in uprava.

Blagor Vašega otroka nad vse.

Naš malček ni nikoli rad užival čistega mleka. Po nasvetu hišnega zdravnika smo mu zato dajali kavo Hag, mešano z mlekom. To pijačo je jemal z največjim užitek. Posihmal uporabljamo v gospodinjstvu samo še kavo Hag, kofeinskega dražila oproščeno, neprekosljivo zrnato kavo. Kava Hag nam vsem diši sijajno. Ima pa še to ogromno prednost, da varuje srce in živec, s tem vse zdravje. Tudi Vi bi morali enkrat poskusiti kavo Hag!

Mali Slavko pride k stricu v vas. Njegov stric je zdravnik. Slavko zapazi v omari človeško lobanjo. Ker ne ve, kaj je to, vpraša strica:

- Striček, kaj pa je to, kar je v omari?
- Vidiš, to so kosti mrtvega človeka, odgovori stric.
- Kaj potem Bog vzame samo meso?

*

— Miro, ali poznaš ti katere živali, ki si ponoči iščejo hrano?

- Poznam. Mačka, lisica, bolha in moj mlajši bratec.

*

— Ko sem se zaročila z Vladkom, mi je rekel, da je v sedmih nebesih.

- Verjamem, ker je bil doslej že šestkrat zaročen.

*

— Marija, ali ste dali ribicam sveže vode?

- Ne še, gospa, ker še one niso popile.

Prospeh in zdravje

svojega dragega otroka najlaže dosežete, če ga hranite z znanim redilnim sredstvom

Žamako.

Naravna in okusna hrana iz naravnega hribovskega ovsa, ki se prav lahko uživa.

Zahtevajte brezplačni vzorec in navodila od „PARACELSD“ k. d., Zagreb 3.

Žena in dom

REVIJA ZA SLOVENSKO ŽENO

ŠTEV. 4

APRIL 1934

LETO V

Vlad. G. Korolenko:

Stari zvonar

Temnilo se je. Mala naselbina, ki se je prižela v gozdu nad daljno rečico, se je potapljala v tistem posebnem somraku, ki so ga polne pomladne zvezdnate noči, ko se tenka megla dviga z zemlje, zgošča sence gozdov in zastira odprte pokrajine s srebrnomodro kopreno... Vse je tiho, zamišljeno, mračno.

Vas tiho dremlje. Revne kočice se komaj odražajo s temnimi obrisi; tu pa tam se svetijo luči; redkokdaj zaškripljejo vrata, zalaja pes in umolkne; včasih se iz temne

gmote tiho šustečega gozda pojavijo liki pešcev, prijava jezdec, zaškriplje telega. Prebivalci samotnih gozdnih naselbin se odpravljajo v svojo cerkev, da počakajo pomladni praznik.

Cerkev stoji na gričku prav sredi vasi. Okna se ji svetijo v lučih. Zvonik — star, visok, teman — tone z vrhom v modrini.

Stopnice škripljejo. Stari zvonar Mihejič gre v zvonik in kmalu obvisi v prostranstvu njegova svetilka kakor zvezda, ki se je utrnila v zraku.

Težko se stavec vzpenja po strmih stopnicah. Stare noge mu ne služijo več, obrabil se je že sam, oči mu slabo vidijo... Čas je že, čas za starca, da gre v pokoj, dokler mu Bog ne pošlje smrti. Pokopal je sinove, pokopal vnuke, položil v rakev stare, položil mlade, a sam še vedno živi. Težko!... Mnogokrat je že praznoval pomladni praznik, tudi ne more več prešteti, kolikokrat je že pričakoval določne ure v tem zvoniku. In glej, zopet je tu...

Stavec je stopil k lini zvonika in se naslonil na ograjo. Spodaj okrog cerkve je v temi nerazločno videl gomile vaškega pokopališča; kakor da so jih stari križi z razprostrtimi rokami obvarovali. Tu pa tam so se nadnje sklanjale breze, še ne pokrite z listjem... Od tam spodaj je prihajal k Mihejiču aromatični vonj mladih poganjkov, od tam mu je vel mrki mir večnega spanja...

Kaj bo neki z njim čez leto dni? Ali se bo zopet povzpел sem na višino pod medeni zvon, da zbudi z rezkim udarom tiho dremajočo noč, ali bo ležal... pod križem tam v temnem vogalu pokopališča? Bog ve... On je pripravljen, a za zdaj je Bog še enkrat določil, da pozdravi praznik. «Slava Ti, gospod!» šepnejo starčeva usta navajeno besedo in Mihejič pogleda navzgor na nebo, bleščeče se v milijonih luči, in se prekriža...

«Mihejič, o Mihejič!» ga pokliče od spodaj drgetajoč, tudi starčevski glas. Stari cerkovnik gleda kvišku na zvonik, tudi dlan pristavlja k mežikajočim in solzečim se očem, a vendar ne vidi Mihejiča.

«Kaj hočeš? Tu sem!» odgovori zvonar, sklanjajoč se iz zvonika. «Ali ne vidiš?»

«Ne vidim... Ali ni čas, da zvonim? Kako misliš ti?»

Oba gledata na zvezde. Tisoč božjih lučk se jima leskeče iz višine. Veliki voz se je že visoko dvignil... Mihejič premišlja.

«Še ne, počakaj malo...»

On ve. Njemu ni treba ure; božje zvezde mu povedo, kdaj pride čas... Zemlja in nebo, beli oblak, tiho ploveč po nebu, temni gozd, ki spodaj narahlo šumi, pljuskanje v mraku nevidne reke — vse to mu je znano, vse to mu je domače... Ni zastoj tu prebil vsega življenja...

Pred njim se oživlja daljna preteklost... Spominja se, kako se je prvič z očetom povzpел v ta zvonik... Moj Bog, kako dolgo je že tega in — kako ni dolgo!... Vidi se kot plavolasega dečka; oči so mu oživele; veter — pa ne tisti, ki dviga cestni prah, ampak neki poseben veter, mahajoč s svojimi brezšumnimi krili visoko nad zemljo — mu razpihuje lase... Spodaj, daleč — daleč hodijo neki majceni ljudje, vaške hišice so tudi majcene, gozd se je potegnil v daljavo in okrogla poljana, na kateri leži naselbina, se vidi tako velikanska, skoraj brezmejna.

«Glej jo, tu je, vsa je tu!» se je nasmehnil sivi starček in pogledal na malo poljanico.

Takšno je — tudi življenje... V mladosti mu ne vidiš ne kraja ne konca... Zdaj pa je vse tu kakor na dlani, od začetka pa prav do onega groba, ki si ga je izbral na vogalu pokopališča... No — slava Gospodu! — čas je, da grem v pokoj. Težka pot je častno prehojena in vlažna zemlja mu bo zdaj — mati... Kmalu, prav kmalu.

Čas bo. Mihejič je pogledal še enkrat na zvezde, se dvignil, odkril, pokrižal in jel urédjevati vrvi pri zvonovih... Čez minuto je vztrepetal nočni zrak od udarca... V mirno dremajočo predpraznično noč so se zlili drug za drugim zategli, zvenceči in pojoči glasovi...

Zvon je utihnil. V cerkvi se je začela služba božja.

V prejšnjih letih je šel Mihejič vedno navzdol po stopnicah in se postavil v kot pri vratih, da je molil in poslušal petje. Zdaj pa je ostal na svojem mestu v zvoniku. Zdaj pa mu je težko. Sedel je na klopco, poslušal vedno tišje brnjenje nihajočega bronu in se globoko zamislil. V kaj?... Sam bi bil komaj mogel odgovoriti na to vprašanje. Njegova svetilka je slabo

razsvetljujevala zvonico. Zamolklo brneči zvonovi so tonili v mraku; od spodaj iz cerkve se je včasih zaslišalo petje kakor tiho mrmranje in nočni veter je majal vrvi, privezane k železnim kembljem zvonov...

Starec je spustil na prsi svojo sivo glavo, po kateri so se podile misli brez zveze. «Tropar pojej!» misli in vidi tudi samega sebe v cerkvi. Na desetine otroških glasov se oglašajo; stari svečenik, rajniki oče Naum, poje z drgetajočim glasom, na stotine kmetiških glav se kakor zrelo klasje v vetru pripogiba in zopet dviga... Kmetje se križajo... Vse to so mu znani obrazi in vsi so že med rajniki... Tam je stroga postava očetova; tam poleg očeta se starejši brat po obredu križa in vzdihuje. Tam je on sam, poln zdravja in moči, poln nad v srečo in radosti življenja... Kje je ta sreča?... Starčeva misel se dvigne kakor ugašajoč plamen, ki zaplapolala z jarko, hitro svetlobo in razsvetli vse koticke preživljenega življenja... Sam trud, gorje, nadloge... Kje je tista sreča? Težka skrb mu vtisne gube na mlado lice, upogne močan hrbet, ga nauči vzdihati, prav tako kakor starejšega brata...

Tam na levo, sredi vaških žensk stoji njegova žena; umirjeno je sklonila glavo. Dobra je bila, Bog ji daj nebesal! Dobra ženica je okusila mnogo hudega... Pomanjkanje in trud, žensko gorje brez konca izsuši krasno ženo; oči ugasnejo in izraz večnega, topega strahu pred nepričakovanimi udarci življenja zamenja veliko krasoto mladenke... No, kje je njena sreča?... Edini sin jima je ostal, nada in radost, in še tega je premagala človeška zloba...

Glej, tudi on je tam, bogati vrag, do tal se sklanja, da bi z molitvijo poplačal krvave solze sirot; hitro se križa, pada na kolena in bije z glavo ob tla... Srce Mihejiču kipi in gori, temni liki ikon pa brezčutno gledajo z zidu na človeško gorje in človeško nepravdo...

Vse to je minilo, vse to je tam daleč... Zanj je zdaj ves svet — ta temna zvonica, kjer v temi veter gode in premika vrvi zvonov... «Bog vas sodi, Bog vas sodil!» šepeče starec, kimajoč s sivo glavo, in tiho lijejo solze po starih licih zvonarjevih...

«Mihejič, o Mihejič!... Kaj je s teboj, kaj si zaspal?» mu kriče od spodaj.

«Kaj je?» odgovori starec in hitro skoči na noge. «Moj Bog, kaj sem res zaspal? Take sramote še ni bilo.»

In Mihejič z vajeno roko hitro sega po vrveh. Spodaj pa se kakor mravljišče giblje kmetiška množica; bandera plapolajo v zraku... Že so v procesiji odšli okrog cerkve in do Mihejiča prihaja radostni klic: «Kristus je vstal od smrti!»

In ta klic odmeva kakor val v starčevem srcu... Mihejiču se zdi, da so v temi luči voščeni svet-

leje zagorele, da je množica močneje zavalovala, da so zaplapolala bandera, se zbudil veter, zajel valove glasov in jih s širokimi zamahi ponesel kvišku, zlivajoč se z gromkim, drgetajočim zvonom...

*

Tako še nikoli ni zvonil stari Mihejič.

Zdelo se je, kakor da je njegovo prepolno srce prešlo na mrtvi bron, in zvoki so kar peli, trepetali, se smejali, plakali, se spleтали v čudno verigo in se dvigali kvišku do samega zvezdnatega neba. In zvezde so svetleje zagorele, vzplapolale, glasovi pa so drgetali in lili in zopet s toplo ljubeznijo padali na zemljo...

Močan glas je gromko kričal in dajal posebne, močno glasove, polneče nebo in zemljo: «Kristus je vstal!»

Dva tenorja sta mu veselo in zvonko odpevala: «Kristus je vstal!»

Celo dva šibka diskanta sta se silila, da bi ne zastajala, se vpletala med močnejše glasove in veselo, prav kakor dva otroka pela za stavo: «Kristus je vstal!»

In zdelo se je, da se stara zvonica trese in maje, da veter, ki veje zvonarju okrog obraza, trepeče z mogočnimi krili in odgovarja: «Kristus je vstal!»

In staro srce je pozabilo na življenje, polno skrbi in nadlog... Pozabil je stari zvonar, da je zanj življenje zaprt v to tesno zvonico, da je na svetu sam, razbit po hudi nevihti...

Poslušajte te glasove, pojoče in jokajoče, leteče k vzvišenemu nebu in padajoče nazaj na bedno zemljo, in zdi se mu, da ga obdajajo sinovi in vnuki, da so to njih veseli glasovi, glasovi velikih in malih, da se zlivajo v en sam zbor in mu pojejo na srečo in veselje, ki ju ni poznal v življenju... Stari zvonar vleče za vrvi, solze mu teko po licu in srce mu bije v iluziji sreče...

*

Spodaj pa so ljudje poslušali in govorili drug drugemu, da nikoli še ni tako čudno zvonil stari Mihejič...

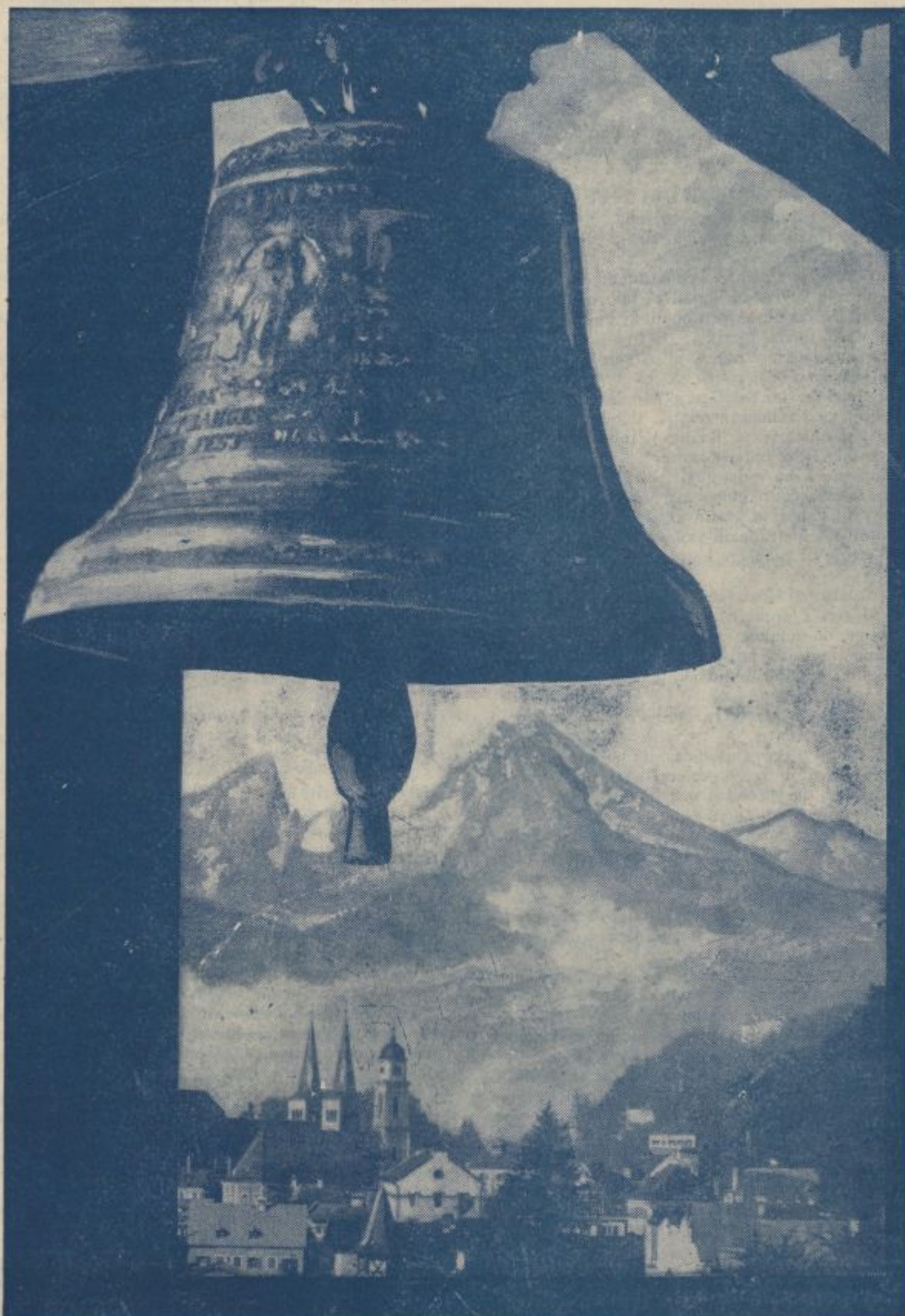
Mahoma pa je veliki zvon nepričakovano zadrgetal in utihnil... Zmedeni glasovi so izzveneli v nekončan gostolevek in ga tudi prekinili, kakor da so se zamaknili v tožno pojočo dolgo noto, ki drgeče, lije in plače ter postopoma utihne v zraku...

Stari zvonar se je iznemogel spustil na klop in dve poslednji solzi sta se potočili tiho po bledih licih.

«Oj, pošljite zamenjo! Stari zvonar je odzvonil...»

Prevel I. T.

Kadar pojo velikonočni zvonovi . . .

Selma Lagerlöf:

Judež Ruska legenda

In zgodilo se je.

Mož, ki je Jezusa izdal, je že visel med vejami Janezovega drevesa.

Zanka se je stisnila okoli njegovega vratu. Zaželeno smrt je že videl. Nobena moč ga ne more več od nje odtrgati.

Izgubil je trdna tla; že je visel med nebom in zemljo.

Tedaj je prišel z zapada mogočen veter.

Poslal ga je užaloščeni oče, čigar sin je pravkar umiral na Golgoti na križu.

Mogočno drevo je vzdrtelo pod sunkom vetra. Veje so se mu obrnile k vzhodu, kakor bi bilo eno tistih od vetra bičanih dreves ob morski obali, ki imajo vsa obrnjene veje v isto smer.

In njega samega, zavrženega, je iztrgalo iz zanke, še preden ga je mogla smrt rešiti.

Toda ni padel na tla. Veter ga je odnesel s seboj in ga odnesel zibaje med nebom in zemljo. Metal ga je sem in tja kakor slamo brez zrnja. Razpel je robove njegovega plašča in ga nesel čez judejske gore.

Že je videl pod sabo vodovje Mrtvega morja in mislil, da se pogrezne v njegove globočine. Mislil je, da ga hoče Bog kaznovati, kakor je kaznoval Sodomo in Gomoro, in ga potopiti v teh strupenih valovih.

Toda veter ga ni zagnal v Lotove valove. Nesel ga je še dalje.

Plaval je nad goro Moab, videl je pod sabo goro Nebo, kjer sedi Mojzes v grobnici, ki mu jo je napravil Bog sam. Mislil je, da omahne na goro, ki nima poti. Mislil je, da pride pred oči najstrašnejšega vseh sodnikov: pred tistega, ki je dobil tablice postave iz božjih rok na gori Sinaj.

Toda veter ga je nesel čez gore in ga pognal nad veliko, samotno puščavo.

Mislil je, da bo njegova usoda ta, da bo moral bloditi po puščavi, žejen in lačen, zmeraj sam in zmeraj v strahu. Mislil je, da bo moral tu potovati štirideset let, dokler ne bo božja jeza pomirjena.

Toda veter ga je nosil na svojih krilih, kakor nosi mati svojega otroka. Ni dal, da bi omahnil ali padel.

Nesel ga je nad nižavami Mezopotamije. Gledati je moral v veliko reko Evfrat.

Čakal je, da ga veter spusti na tla v tej deželi suženjstva, kjer se bo moral, kakor nekoč njegov oče, sedem let mučiti v sužnosti.

Toda veter ga je nosil, kakor nosi lovec svoj plen. Ni ga spustil med črne šatore v dolini reke.

Nesel ga je nad velikim mestom.

Pod sabo je videl lesketajoče se stolpe in bobneča bakrena vrata, s templji in kipi malikov.

In sam pri sebi je mislil:

«Sem me bo privedel Bog. Rešil me je smrti, da bom v tem gnezdju odpadnikov oznanjal njegovo sveto ime. Rešil me je, kakor je rešil Jono iz morja. Rešil me je, da bi oznanjal njega in njegovo gospodstvo. Njegov žgalni dar bom. Poganom bom pridigal in na grmadi me bodo sežgali. O moj Bog, to je večja milost, kakor sem jo zaslužil! Naj umrem, ko storim tvojo voljo!»

Toda veter ga je gnal še dalje. Ni ga spustil v vrtinec mesta. Letel je z njim čez kraljestva in morja.

Čudil se je, neizmerno se je čudil. Njegovi čuti so bili vajeni meriti s kratkimi zemeljskimi merili, s sekundami in urami, z leti in stoletji. Ni poznal večnosti božje jeze.

Prišel je do visokih zasneženih gora, ki so bile ovenčane z oblaki. Drhtel je v mrazu, ki so ga izdihovale,

in mislil je, da je zdaj pred kaznijo, ki ga čaka. Tu bo padel na tla, sredi večnega snega. Rekel si je:

«Morda vidi Vsemogočni tu nekje izgubljenca, ki naj mu pomorem s tem, da žrtvujem svoje življenje. Zato me je privedel sem. Ne bom neposlušen. Hodil bom po stopinjah Jezusa, svojega učenika. Dal bom svoje življenje za neznanega tujca.»

Toda meril je s kratkimi zemeljskimi merili. Ni do-umel velikosti svojega greha in moči božjega potrpljenja.

Še do danes ni padel na zemljo.

Veter ga še zmeraj nosi na svojih krilih. Vihar ga premetava sem in tja kakor raztrgano jadro.

Stoletje je poteklo za stoletjem, in ni bilo olajšanja za njegovo trpljenje. Vihar ga premetava sem in tja kakor raztrgano jadro, veter ga suje kakor otroci žogo.

Zmeraj plava v višinah in nikjer nima obstanka. Vihar, ki nima konca, ga žene.

Divji zapadnik ga hoče uspavati, da se zapro njegove oči v dremanju. Oblaki napravijo pod njim vabljivo ležišče. Toda spati in počivati ne more.

Toča ga biča, solnce ga žge, strele ga prebadajo. Tisoč muk trpi, toda nobena ga ne ubije.

Ko plava tako v oblačni megli okoli visokih gora, išče njegova noga postanka na skali. Kakšna sreča bi bila, kakšen užitek, ko bi mogel vsaj s koncem prsta oplaziti najostrejši kamen, toda v njegovem trpljenju ni postanka.

Svet se pod njim izpreminja. Obzidana mesta so postala puščave in v nekdanjih gozdovih imajo lepa, bogata mesta svoje široke ulice. Stara malikovalska svetišča so razpadla in visoke zgradbe z znamenjem križa vidi povsod po zemlji, kako kar rasejo iz tal. Plava pod oblaki, nihče ne govori z njim, toda dobro ve in razume, da molijo v teh svetiščih ljudje Jezusa, njegovega učenika.

Časih zakliče tem stavbam: «Rastite! Razširite se po vsej zemlji. Nihče ni tako vreden oboževanja, kakor Jezus Križani.

Drugič jih ne more videti. «O, izginite!» jim kliče. «Nehajte mučiti moje oči!»

Kajti njegovo srce je ostalo še zmeraj staro. Izdajalčevo srce je. Ne more reči ‚da‘ in ne more reči ‚ne‘. Še zmeraj je kakor pleve v vetru. Bog še ni obračunal z njim.

Vihar ga hoče učiti: «Poglej skalo! Nihče je ne more premekniti z mesta. Poglej hrast! Nihče ga ne more iztrgati iz tal. Naj bo tvoja duša kakor skala. Reci ‚da‘ ali reci ‚ne‘. Ljubi Krista ali pa ga sovraži. Naj se zasedra tvoje srce trdno v tleh, potem se veter ne bo več igral s tvojim telesom.»

Toda on tega ne more. Še zmeraj je v njem izdajalško srce. Še zmeraj je kakor pleve v vetru. Dvomi podnevi in veruje ponoči, v temi. Ni trdnih tal v njegovi duši.

Zvezde ga hočejo učiti: «Glej, kako smo nepremične na svoji poti! Kako bi mogel ostati svet, ko bi vztrajale enkrat na vzhodu, drugič na zapadu? Ko bi hodile zdaj naprej, zdaj nazaj? Kako bi moglo priti kraljestvo božje, ko bi človek en dan Boga ljubil in molil, drugi dan pa izdajal in sovražil.

Toda on tega ne more. In še zmeraj ga mečejo vetrovi kakor otroci žogo.

Nikogar ni na svetu, ki bi se mu smilil. Še nobena molitev zanj ni prišla do nebes. B. R.

Cvetko Drago:

Krist, ki si od mrtvih vstal, usmili se nas!

Gozdovi so zatrepetali v silni boli in zašumeli v mogočnem zboru: «Krist je umrl!» Kakor bi se ustrašili svojega lastnega krika, so onemeli pred božjim veličastvom: sklonili so veje do tal in najmanjši šum ni odjeknil od njih.

Tudi nebo se je zgrozilo. Sonce je prenehalo sijati in nebo je prepregel en sam težek, črnosiv oblak. Nekje silno daleč je zagrmelo. Grom je prihajal vedno bliže in svetle strele so švigale iz oblakov. Rdeči ognji so posvetili v mračni dan. Ljudje so kriknili od strahu: «Gospod, ki si moral za nas umreti, usmili se nas!» Popadali so na kolena in molili ves dan in vso noč.

Cerkveni zvon je molčal; v cerkvi na oltarju je visel Kristus ves v črnem ogrinjalu, ob vhodu pa v grob položen. Starke ob njem so neprenehoma molile: «Ki si za nas križev pot potil, usmili se nas!» «Ki si za nas križan bil, usmili se nas!»

Bolestno je odmevalo v prostorni cerkvi: «Usmili se nas, usmili se nas!»...

Zbudil se je svetel, bleščeč dan. Sonce je z milijoni žarkov pozdravljalo lepo jutro, gozdovi pa so zapeli prijetno, božajočo melodijo. Mrak je izginil in ves svet je bil ena sama lepota, ogledalo božje. Po cesti so romali k cerkvi ljudje in dvigali smejoče se obraze, s katerih sta izginila strah in bolečina.

Tisto jutro je bil ves svet eno samo veselje. Ljudje so pozabili svoje skrbi in bolesi ter zaupljivo pogledali v prihodnost: «Gospod, bo li naša bodočnost svetlejša in lepša?»

Še otroci iz predmestja, tisti blede, z vdrtimi očmi in s smrtjo, zapisano na koščeni obrazih, so skoraj pozabili, da že tri ali štiri dni niso jedli. Pa jih je pri vsej radosti stisnila bolečina: «Gospod, ki si od mrtvih vstal, usmili se nas revnih, lačnih in zapuščenih!»

Manica:

Posledica tožbe

«Cenc,» je zagrmel kmet Boltež nad svojim že precej priletnim hlapcem, «Cenc, kaj si napravil?»

Hlapec, ki je pravkar skočil iz hleva, je naredil plašno bedasti obraz:

«Kaj naj bi napravil, nič!»

«Za nič te ne bo nihče tožil. Ali vidiš?»

In gospodar je izročil Cencu neke listine v modrem ovoju.

«Ah — aha,» je zajeceljal hlapec. «Čepnikova Jera —»

«Kaj je z Jero?»

«Toži me.»

«Zakaj te toži?»

«Za — nič.»

Gospodar je vzkipel:

«Ti, guncvet, ali naj s kleščami vlečem besede iz tebe? Takoj mi povej!»

Cenc je porinil svoj mastni klobuk na oči, se popraskal za ušesi in v zadregi metal iz sebe:

«Prav za prav res ni nič. Ni bilo vredno. Tisto nedeljo sem ga imel nekoliko pod kapo, pa sem se malo obregnil vanjo, čisto malo. Rekel sem ji: Kočico imaš in četrti križ že hrustaš, že davno bi se bila morala omožiti, če bi bila kaj prida. Nato me je pa tako sunila, da sem se kar opotekel. No, to je vse.»

«Ha, ha!» se je zasmel gospodar. «Čisto prav. Kaj pa otresaš svoj strupeni jezik nad njo! Toda zaradi tega te menda ni tožila, če te je sunila ona.»

«I, veste, ker sem jo pa potem jaz malo udaril.»

«Moral si jo že precej, da te gre tožit!»

«Ni bilo sile, oče. En zob ji je odletel, to je res, toda grem staviti, da se ji je ta zob majal že od prej!»

«Ha, ha, ha! Zdaj bodo pa tebe nekoliko pomajali. Sedel boš, da boš sit!»

«Kaj — jaz sedel? Nikoli! Rajši grem še danes proč!»

«Proč lahko greš, toda zaprt boš vendarle, je dejal gospodar in obrnil hlapcu hrbet.

Cenc je postajal vedno bolj izbegan. Med zobmi je sikal:

«Prekleta! Ženske, huj! Kaj je bilo tega treba...»

*

Tisto popoldne po obravnavi je stopil Cenc v hišo — vesel in zadovoljen.

«O, naš pravdar,» se je zarežal gospodar. «Torej Cenc, kako je bilo?»

«Vse dobro, oče!»

«Kako — vse dobro?»

«Sodnik naju je poravnal.»

«Vidiš, no! Srečo imaš. Presneto poceni si se izmazal!»

»Toda, oče, jaz pojdem vendarle proč.»

«Proč? Čemu?»

«Oženil se bom.»

«Ti — oženil? Ne lomi ga! Katera pa je tako avšasta?»

«Ravno Jera! Čepnikova Jera, da veste! Je že vse dogovorjeno in — konec!»

Vsa družina je zazijala v silnem začudenju:

«Kaj takega —!»

«Neverjetno!»

Pa je bila resnica. Na velikonočni torek sta Cenc in Jera imela poročno gostijo. Vse je šlo v redu in srečna sta bila. Le drugo jutro sta se na vse zgodaj silno razjezila, kajti poredni vasovalci so jima ponoči napravili in obesili na okno spalnice — slamnato zibelko.

Studenci in vodnjaki središče vaškega življenja

«Mam'ca mojá, pošljíte me po vode, ker me moj ljubi tam pri studencu čaka.»

Naše narodne pesmi pa tudi pesmi naših lirskih pesnikov kaj rade opovajo prizore in dogodke ob studencih in vodnjakih, ki so imeli včasih velik pomen v življenju našega naroda. Ti vodnjaki in studenci niso bili samo izvirki bistro in hladne vode, ampak je znal naš narod črpati iz njih tudi najrazličnejše motive in zvezati z njimi mnoge in mnoge dogodke, s svojo prirojeno pesniško domišljijo pa je videl v njih tudi uresničenje svojih najintimnejših čustev. Odtod izvirajo pesmi in pripovedke o studencih in vodnjakih. Te pripovedke in pesmi imajo včasih značaj bajk in legend, večkrat pa so prav realne in se nanašajo na resnično življenje naroda. Tako imamo različne pesmi in pripovedke, katerih dejanje je vezano na studenec ali pa vodnjak. Zlasti pesmi in pripovedke naših južnih bratov rade pripovedujejo, kako so se okoli studenca zbirali in shajali uporniki, kake so se ondi dogovarjali o nadaljnjih borbah za svobodo naroda, kako so po končanih bojih prihajali, da si izpero rane in da se okrepe z bistro studenčnico za nadaljnje nove borbe. Tako so bili nekateri studenci tudi izvor narodne svobode. Zopet druge pripovedke in pesmi in narodna izročila govore o čisto ljubezenskih moti-

vih. Dekleta in mlade žene so prihajale k studencu z vrči in se shajale z moškimi. Mladeniči so se po cele ure mudili okoli studenca in čakali, da se prikaže «ona». Tako so se ob studencih razvile tudi razne ljubezenske drame, ker ljubosumni možje in užaljeni mladeniči niso mogli gledati, kako se njih draga shaja ob studencu z drugim moškim. Tu ob teh studencih so ženske izpredle tudi mnoge intrige in odkrivale razne skrivnosti iz svoje najbližje okolice. Tako so bili v starih časih studenci in občinski vodnjaki tako rekoč edine novine, najhitrejši način prenašanja novic. Ženske so prišle po vodo, dele škaf z glave ali pa vedro iz rok in se počasi zapletle v živahen pogovor.

«Reza, ali že veš, da se Kosmova Lenka moži?»

«Ni mogoče, koga bo pa vzela?»

«Kaj res nisi še nič slišala? Tistega Kramarjevega z Griča, saj ga poznaš.»

«Kaj bi ga nel! Le naj gleda, da se ji ne izmuzne, ta jih je že dosti pustil na cedilu. Bogve, s čim ga je premočila...»

«Glej, kako je brhka ta Alenka... Kaj bi dal, da b'la bi moja ženka!»

«Videl jo je včasih tu pri studencu, ko si je umivala noge.»

A ti pogovori so imeli večkrat tudi drugačen značaj. Ženske so bile že od nekdaj brezžični brzojav.

«Čufarjev je prišel s fronte za nekaj dni domov. Pravi, da se vojna nagiba h kraju. Avstrijecem in Nemcem menda že precej trda prede.»

«Prav je, le pošteno naj jih namlatijo!»

Od studenca in vodnjaka gredo novice dalje po vasi, dobivajo popolnejšo obliko in se dostikrat pretvarjajo v prave bajke.

Vendar niso bili samo studenci in vodnjaki pobudniki naših narodnih pripovedk in ni se samo pri njih življenje pretvarjalo v bajke. Prejšnje čase ni imela vsaka hiša tako vodnjaka, kakor ga ima danes ta dan, ampak so hodila dekleta in žene k vodnjakom bližnjih sosedov po vodo. Ti vodnjaki so bili zasebna lastnina, pa so zato tiste, ki so hodile po vodo, morale biti večkrat zelo oprezne, da bi z nobeno besedo ali kako drugače ne razžalile tistih, na katerih dvorišču je bil vodnjak. Če je prišlo po vodo mlado dekle ali pa brhka ženica, je bilo vselej nevarno, da se okoli nje splete intriga in mrznja žensk s tistega dvorišča. Zakaj ako bi jo bil kateri moški član hiše malo lepše pogledal, bi se bila v omoženih ženah vzbudila ljubosumnost, v dekletih pa zavist. Vendar se ni redko primerilo, da se je dekle, ki je prihajalo po vodo, tako zelo prikupilo vsem iz tiste hiše, da jo je kateri domačih sinov zasnil in vzel. Vodnjaki in studenci so imeli na to stran čudovito moč. Saj tudi ni čuda. Pri zajemanju vode, pri spuščanju in vzdigovanju vedra, pri obračanju vretena so delale ženske s telesom različne gibe, da so s tem nehote kazale svoje čare in tako omamljale moške.

«Ali jo vidiš, kako snažno dekle je to, kar veselje jo je pogledati!» so govorili fantje o brhki Kovačevi Meti. «Le poglej jo, kako je lepo polna in kako se nese, kar okoli pasu bi jo prijel in stisnil k sebi.»

«Boš pa že moral poiskati drugo, dravec moj, Meto že pritisaka nekdo drug na srce...»

«To se ti zdi!»

«Nič se mi ne zdi. Videl sem že večkrat, kako se z Modrijanovim Tinetom lepo gledata...»

«Pa kaj potem?»

Vodnjak z ročnikom, ki ga dandanes le redkokje še vidimo.

«Kaj potem? Nič. Pravim samo, da se ti zastonj sline cedijo.»

Vidite, iz tega se potlej izprede cela historija. Ne opravljajo pa samo ženske. Če je fant ljubosumen, če je zloben, bo znal povedati o Meti in Tinetu najneverjetnejše reči. Zastonj se bo Meta branila, zastonj bo Tine zatrjeval, da je ni še nikoli pritisnil k sebi — vas bo verjela, da je ona njegova, in celo, da bo kmalu zibala. In nazadnje je res tako. To je nekakšna čudovita sugestija, ki se je človek ne more ubraniti. Morda se to zdi malo neverjetno, ampak po vaseh ljudje tako žive, kakor hoče vas, Sicer je res, da nimajo ti pomenki ob vodnjaku ali pa ob studencu, pa tudi po gostilnah po navadi Bogve kakšnega pomena, gotovo pa je, da jim vse kolikor toliko verjame. In ti pomenki bi bili včasih veliko zlo za vaščane, ako bi ne bilo tudi drugačnih, ki dejstvujejo blagodejno na dušo, ob ka-

Fontana v Dalmaciji.

terih se človek zamisli in razume življenje.

«Praviš, da se Mara in Boštjan rada vidita?» vpraša mladenič, ki ne ver-

Znameniti ljubezenski studenec v Malmoru.

Klasičen vodnjak v Franciji.

jame, kar je slišal o svoji dragi. «Ali si sam videl, da ona... kako naj ti rečem...»

«Videl nisem, ampak pravijo tako. Kocmurjeva Tona hodi k njim po vodo in pravi, da je videla Maro, kako se je čez plot pogovarjala z Boštjanom.»

Otožni mladenič se zamisli pa se spomni. Tona? Da, zdaj razume. Ona je lahko to videla, ker je ljubosumna, ker je Mari nevoščljiva. Zanašala se je sama nanj, ali glej, on ima rad Maro. In tako ga mine jeza, ko malo pomisli. Ko bi pa hotel vse verjeti, kar mu natvezejo, bi o prvi priliki počakal Boštjana in bi ga premikastil, «da bi si za zmeraj zapomnil, za katerim dekletom je lazil.»

Po drugih krajih in pri drugih narodih studenci in vodnjaki niso imeli takšnega pomena in takšne pretklosti. Res je, zgodilo se je včasih, da so

tudi tam bili studenci za marsikoga «izvir sreče», «studenec ljubezni» ali pa «izvir veselja», toda v resnici so imeli ti studenci bolj dekorativen značaj. To so tiste umetniške fontane, ki so krasile parke, dvorišča ali pa kateri del mesta. Tudi pri nas v Dalmaciji naletimo pogostokrat na takšne fontane, ki izvirajo še iz starih časov, vidimo jih pa tudi po drugih večjih mestih. V Italiji in v Franciji so fontane prava posebnost. Tam ima skoraj vsak samostan, vsak dvorec, vsaka plemiška palača, vsak trg po kakšno fontano, ki je dostikrat pravo umetniško delo. Tudi naša Ljubljana se ponaša s takšno umetnino: to je Robbov vodnjak pred mestno hišo.

Tudi s temi fontanami in vodnjaki so večkrat zvezane razne bajke, pripovedke in legende, toda ne tako žive in za nas ne tako zanimive, da bi jih bilo vredno tu navajati. —r—

Dovolj časa je že

Deček sreča na cesti moža, ki ima zelo dolge lase.

«Gospod, koliko pa je ura?»

Gospod potegne uro iz žepa in mu pove:

«Deset minut manjka do enajstih.»

«Prav,» odvrne nepridiprav, «za enajsto uro vas je naročil brivec. Pazite, da ne boste zamudili.»

Gospod je bil seveda ogorčen. Primazati je hotel paglavcu eno okoli ušes, toda kakor bi trenil se je fant pognal v tek.

Možak jo je udrl za njim. Za oglom pa se je zaletel v stražnika.

«Kaj pa tako dirjate?» ga je nadrl oko postavbe. «Pazite vendar!»

«Veste, tistile nepridiprav mi je rekel, da me je brivec za enajsto uro naročil.»

Pa seže stražnik v žep in povleče iz njega uro.

«No, saj ne boste zamudili,» mu reče, «skoraj deset minut imate še časa.»

«Pozor! Takoj bo vse končano!»

Fotografski aparat je gotovo prav lepa stvarca. V roki mojega prijatelja Pavla pa postane fotografski aparat nevaren kakor browning v roki neprevidnega otroka.

Časih se zgodi takole. Ko se vsa družba veselo zabava, da se bolje skoraj ne more, plane Pavel pokoncu in zakliče prestrašenim gostom: «Pozor! Fotografiral vas bom!» In tedaj je vesele zabave konec. Takrat se prične premikanje miz in stolov!

«Kako dolgo bo pa to trajalo?» vpraša ta ali oni skromno iz ozadja.

«Takoj bo vse pri kraju! Mimorede!» zatrjuje Pavel in začne prav tedaj odnašati od stene težko omaro. Pravi namreč, da bo moral pomakniti aparat še nekaj centimetrov bolj nazaj.

Naposled je stojalo na pravem mestu. Tedaj skrije glavo pod črnim prtom in gleda, gleda obrnjeno sliko na medlici. In neprestano krili z rokami:

«Stric, malo bolj se pomakni k gospodični Korenovi!»

Gospodična Korenova se poizkuša smehljati. Ponesreči se ji ta poizkus, ker se boji na skrivnem grozeče bližine stričeve dolge brade. In stric sili še bolj s svojo brado vanjo in ji vztrajno zatrjuje: «Potrpeti je treba, draga gospodična. Kar mirno se naslonite na mojo ramo. Sicer nisem več prav mlad fant, toda...»

«Pretemno je,» odloči tedaj Pavel in pomoli glavo izpod prta.

«Kje naj pa zdaj dobimo luč?» zastoka teta Minka.

«Žal mi je,» odvrne Pavel odločno, «toda če hočete, da bo slika dobra, bom potreboval luč.»

Naposled prinese teta Minka svečo iz kuhinje. Pavel jo prižge in jo hoče

Mojster - fotograf

postaviti tako, da bo osvetljevala od strani vso skupino. To pa ni prav lahko zaradi senc. Prestavlja svečo sem, prestavlja svečo tja...

«Gospod Brcar, ali se ne bi umaknili nekoliko nazaj?»

«Teta, v senci si. Bolj naprej!»

«Gospodična Korenova, tako bo prav.»

Izenada pa plane iz ust gospoda Brcarja kletev. Kakor grom.

«Hudiča! Pazite vendar. Ves čas že kaplja s sveče na moje nove hlače. Neroda neumna!»

«Oprostite,» jeclja Pavel užaljeno. Svojo sodbo o človeški hvaležnosti si je že ustvaril. Saj res! Dobro jim hoče, pa se oglasi tak nadut dedec. Najrajši bi zaprl svoj aparat.

«Naj bo! Potrpeti bo treba,» si pravi. Na glas pa reče: «Oprostite, saj sem bil res neroden.»

Toda v družbi se začenjajo kazati znaki razkroja. Kakor bi se hoteli

vsi ti ljudje, ki so še pravkar tako hrepeneče čakali, kdaj jih bo pritisnil, zdaj nenadoma raziti.

«Gospoda, mirno!» jih zaklinja Pavel. «Prosim, prosim! Ostanite na svojih prostorih. V petih minutah bo vsa škoda popravljena. Ančka prinesite hitro kos pivnika in likalnik.»

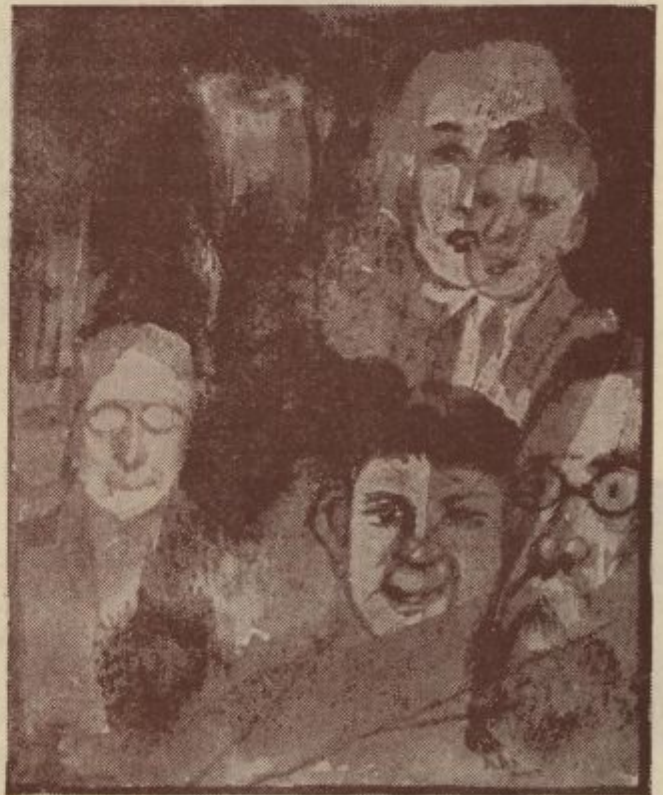
«Da, tako je,» se oddahne stric.

«Seveda! Likalnik in kos pivnika!» potrdi teta Minka.

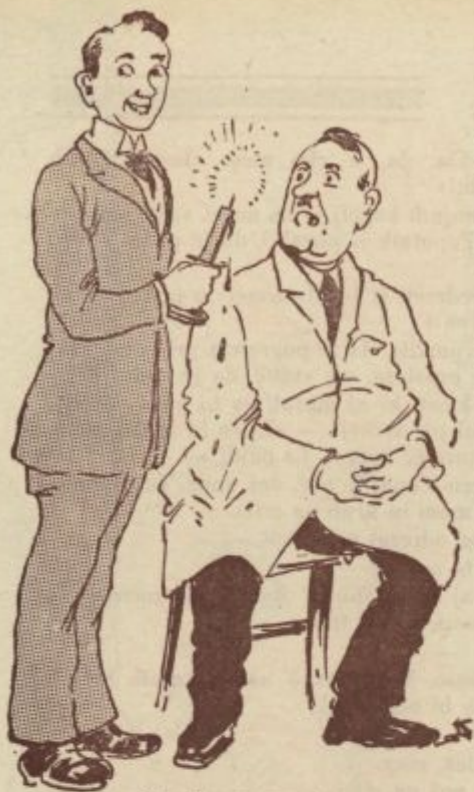
«Seveda, seveda,» jeclja gospod Brcar. «Toda, hm... kako naj tu... brez hlač...»

«Za božjo voljo,» se utrga gospodični Korenovi iz grla. Najrajši bi skrila svoj obraz v stričovo brado, tako jo vsi gledajo.

Ančka prinese likalnik na elektriko in pivnik. Vtakne kontakt v stikalo. Pavel polaga že pivnik na hlače, ki jih je pustil gospod Brcar kar na sebi. Samo dobro si jih je podložil, da ga ne bi peklo.

„Solata“ na plošči.

«Neroda neumna!...»

«Samo malo počakajte, da se likalnik pogreje. Medtem bom jaz vse pripravil, da se bomo hitro fotografirali!»

Tedaj pa je spet zakričal gospod Brcar. Likalnik se je pogrel z občudovanja vredno hitrostjo in ga spekel. Toda takrat so tudi že vsi mažezi srečno izginili.

«No, no,» miri Pavel. «Saj ni vredno, da se tako razburjamo.» In postavi likalnik oprezno na orehovo kredenco.

Naposled je tudi Pavel odkril primerno mesto, kjer bo prižgal umetno luč.

«Ančka, lestvo mi prinesite iz kuhinje!»

In trenutek nato je lestva med truščem in hruščem sredi sobe.

«Saj se ne bo tako kadilo in iskrilo kakor lani?» izprašuje prestrašeno teta Minka.

«Brez skrbi! To pot imam boljšo robol!»

«Pozor, gospoda,» vzklikne nato. «Ne prestrašite se, ko se zasveti! Štel bom — ena — dve — trrr...»

Strašen pok. Pavel se je zmotil in v naglici vzela dvojno količino magnezije. Soba je polna dima.

«Saj se bomo zadušili!» vrešči teta Minka.

«Luč!» zakliče nekdo.

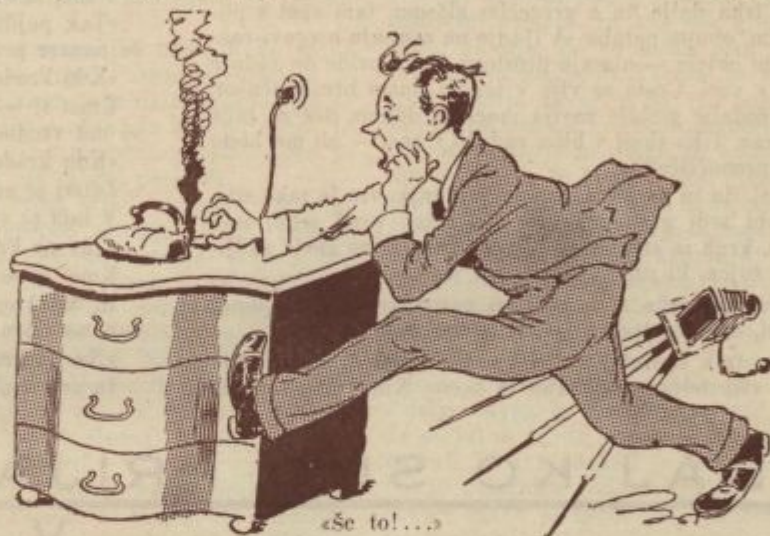
Pavel zasučje stikalnik, toda luči ni.

«Varovalka je pregorela,» pravi vdano in obupano, potem pa plane h kredenci. Tam žari likalnik in pod njim čvrči lak... Še to! vzklikne sam pri sebi.

*

In teden dni nato je dobila teta Minka tole pismo:

«Prilagam slike. Žal se mi niso posrečile. Upam, da bodo drugič boljše. Pavel.»

«Še to!...»

Lahko sem srečno poročena

— tudi če tega zmeraj ne pripovedujem.

— tudi če zaradi tega ne zanemarjam svojih znanih ljudi.

— tudi če se ne zdim drugim ljudem dolgočasna.

— tudi če ne uživam te sreče ves dan v spalnem plašču in copatah.

— tudi če se ne poročim obenem z vsemi sorodniki in sorodniki sorodnikov.

— tudi če ne pripovedujem o svojem zakonu več kakor je neogibno potrebno.

— tudi če svoje sreče ne izražam zmeraj s «srčki, ljubčki, možički» in podobnim.

— tudi če me ne napravi ljubezen slepo za vse moževne napake.

— tudi če ne napravim tako imenovane «dobre partije».

— tudi če se tašča ne prepričuje vsak dan o tej sreči.

— in vendar je dobro, če se časih mož in žena vsaj za kratek čas ločita.

Iz ženske kulturne zgodovine

V starih časih, ko je bilo potovanje s poštnimi vozovi zelo nerodno in nevarno, so se ženske rade preoblačile v moške, da jih niso podjetni sopotniki preveč nadlegovali.

V srednjem veku in še nekaj stoletij nato je bila v Angliji navada, da je vsak potnik, ki je prišel v gostilno, krčmarico objel in poljubil. Taka nežnost pa ne more kaj dosti pomeniti, ker ni bil takrat poljub nič bolj redek kakor dandanes stisk roke.

*

V Tibetu hudo primanjkuje žensk. Zato je tam nekaj vsakdanjega, da si vzame več bratov skupaj eno ženo. Taki zakoni so le malokdaj nesrečni, ker je ljubosumnost pri Tibetancih nekaj neznanega. Če ima tam žena tri ali štiri može in so vsi z njo zadovoljni, pravijo ljudje o njej: «To je žena, kakršna bi morala biti vsaka.»

*

Na Kitajskem ne zadenejo posledice prestopka, ki ga je žena zagrešila, nje same, ampak njenega moža. Seveda se maščuje Kitajec, ki je dobil za ženin prestopok zvrhano mero palic, s tem, da jih ji doma odmeri še enkrat toliko.

V zvezdah je zapisano...

Od 21. aprila do 22. maja v znamenju bika rojeni ljudje imajo včasih značilne lastnosti bika. So potrpežljivi in, posebno če so rojeni v prvih dneh tega znamenja, trmasti, delavni in vztrajni. Nad bikom vlada Venera, zato ljubijo ti ljudje lepoto in umetnost. Naklonjeni so zlasti mladosti. V špekulativnih poslih imajo uspeh. Zanimajo se radi za kemijo, gradbo, pa tudi za poljedelstvo, sadjarstvo in vrtinarstvo. Ženske so imenitne kuharice.

(Dalje prihodnjič.)

Po blatni cesti je trudno korakal samotni popotnik. S snegom pomešan dež mu je bičal obraz, vsaka teh ledenih kapljic se je kakor igla zapičila v njegovo blede lice.

Pospešil je korak, da bi še pred nočjo prišel v bližnjo vas. Treba je dobiti košček kruha in topel kot, da posuši premočeno obleko.

Z mrakom pride mimo prvih hiš v vasi. Stopi na prvo dvorišče. Morda se bo lahko tam odpočil, morda bo dobil kaj kruha. Njegova mati je marsikomu dala prostora pri topli peči...

Že pred hišo mu zapre pot ženska, že naprej mu moli novce, da bi ga čimprej odpravila. Gre, saj je še več hiš v vasi. Povsod so siti ljudje.

Noč prihaja. Ne ve, kako daleč je do druge vasi, prenočišče pa mora dobiti. Na dežju vendar ne more ostati. Spet trka dalje, tu z grozečim glasom, tam spet s ponižnim, obupa polnim. A ljudje ne zaupajo njegovi razcapani obleki — nimajo prostora. Tako pride do zadnje hiše v vasi. Cesta se vije v temno pusto brezkončnost. Noč čedalje globlje zavija megleno dolino, dež ga biča v obraz. Tiho stopi v hišo, zadnjo v vasi — ali mu bodo dali prenočišče?

Vidi, da tu ne poznajo pomanjkanja, vse je tako sito. V sobi sedi gospodar sam pri mizi; pred seboj ima meso, kruh in steklenico pijače. Nejevoljno gleda vsiljivega tujca, ki prosi: «Dajte mi jesti in...»

«No, kaj še?»... se razburi gospodar. «Človek mora delati, če hoče jesti in imeti streho nad seboj!»

Popotnik skoraj ne sliši kmetovih besed. Njegov pogled visi željno na kruhu in mesu. Kmet je opazil in

pridigal dalje: «Da, da, le glej meso, dosti znojnih kapelj je na njem!»

«Res je, dosti znojnih kapelj je na mesu, vaših hlapcev so, ne pa Vaše!» Popotnik je pozabil, da je prišel v hišo prosit.

«Aaa, tako! Predrzen si tudi!» Kmet je počasi vstal. «Tako, zdaj pa ven!»

«Vsaj malo me pustite, da se pogrejem pri peči! Vsaj na senu mi dajte prostora, saj vidite, da je zunaj dež.»

«Ne», je rekel kmet, ki ni maral, da bi ga s poželjivimi pogledi motil pri večerji. — «In če bi spal v senu, bi mi morda še kozolec zažgal. Le pojdi!»

Spet je vržen ven. Zunaj je noč, dež, sneg. Tu je toplo, in gospodar ima meso in kruh na mizi.

In nož, da si bo odrezal velik kos.

V luči se sveti ta nož.

«Tak pojdi! Kaj se še obiraš! Berači, pa zmerja! In če nanese priložnost, krađe tudi.»

«Kdo krađe?»

Kmet si reže meso. Velik kos. V usta ga maši. Ne zdi se mu vredno, da bi odgovoril.

«Kdo krađe?»

Zunaj je noč, dež, sneg.

V luči se sveti nož na mizi.

«Jaz ne kradem!»

Kmet se mu smeje.

In tedaj se ukrivi beračeva roka. Potem se zravnava in seže na mizo. Kmet potegne meso stran in skoči pokoncu.

«Ne, ne kradem! Nisem tak!» zakriči berač.

In nož v njegovi roki se zasadi v kmetove prsi.

ZDAJ KO SMO PRIJADRALI V POMLAD...

Kadar v južnem vetru prvič zadiši po pomladi, se vse življenje v našem predmestnem koncu kar na glavo postavi. Ali ni čudno? Prej so lahko vsi ljudje vozili po izvoženih kolo-vozih, lahko so mirno hodili v mesto in nazaj domov, lahko so do ušes zaviti gledali skozi dvojna okna, zdaj pa nič več. Nekaj jih je uščipnilo, da kar ne vedo, kam bi se deli.

Na primer davkarja Hruško, ki stanuje v sosedni hiši, tako da gleda njegovo okno mojemu nasproti. Gospod davkar Hruška je nad vse vesten človek, živa ura. Kadar sem moral priti ob osmih v mesto, sem moral samo gledati, kdaj bo šel mimo mojega okna, pa sem vedel, da manjka še štiri ali pet minut do pol osmih. Tudi včeraj se mi je mudilo. Zbudil sem se in nehote pogledal skozi okno. Tedaj pa sem že zagledal njega, ki je hitel proti mestu. Planil sem iz postelje, skočil v hlače, suknič in plašč ter kar zdrvel po cesti. In veste, koliko je bilo ura, ko sem prišel pred pošto? Pol sedmih.

Najrajši bi se bil pognal za gospodom Hruško in ga vpričo ljudi nahrulil, da je goljuf.

Gospod Hruška ima nedaleč od naše hiše majhno njivo. Dvajset korakov v dolžino in šest v širino. In ta njiva je njegov paradiž. Zmrzvalo je še davi in čez polovine se je komaj toliko otajalo, da so postala tla blatna. Toda ob treh sem ga že videl, kako je s svojo družino junaško korakal proti tej svoji njivi. Čez ramo si je naložil lestvo in nahrbtnik si je oprtal. V levici pa je nesel škropilnico. Njegova žena je imela s seboj kar dve odeji, da bo ležala na solncu — gospa Hruška ima namreč prav rada udobno življenje —, sinček pa je potiskal voz, ki so ga некоč v njem prevažali, in

v njem je bilo vse polno potrebnih in nepotrebnih reči. Tisto lestvo je vzel s seboj gospod Hruška, da bo lahko zlezel na jablano zraven svoje njive in jo strokovnjaško obrezal. Gospod Hruška je namreč sadjarski strokovnjak, čeprav še nikoli ni obrezoval nobenega drevesa razen te jablane... Prav prijetno mi je bilo pri srcu, ko sem gledal to srečno družinico, ki je že izginjala za vlogom. Nato pa je pritekel sinček nazaj in izginil v domačo hišo. Čez nekaj časa se je vrnil z veliko lopato — skoraj vlekkel jo je za seboj — in zbežal po cesti za očetom in materjo. Gospod Hruška misli namreč prekopati svojo njivo, čeprav bi stavil, da je tri prste pod njivo še vse ledeno.

Zvečer sem jih videl, kako so se vračali domov. Gospa Hruška se je vsa blažena smehljala, gospod pa je bil rdeč v obraz in kar od njega je teklo. Da, narodno gospodarstvo je težka reč. Zlasti pomladi.

Na drugi strani stanuje v majhni hiši gospod Zemlja. Tudi gospod Zemlja je spoštovanja vreden gospod. Bil je sluga v neki pisarni. Trideset let je ostril svinčnike, da si je prislužil za hišico in smel iti v zasluženi pokoj. Navdušeni čebelar je in ljubitelj prirode. Sadjar je prav za prav še večji kakor gospod Hruška, čeprav slednji to taji ali vsaj noče priznati.

Tudi njega je vsega prevzela pomlad. Lenoba in starost sta mu zlezli iz kosti. Zdaj že obrezuje pritlikave jablane na prisojni strani čebelnjaka, njegova nečakinja pa pleska hišico, da bo lepa kakor mlada nevesta. In gospod Zemlja strokovnjaško pregleda vsako vejico in presodi, ali je potrebna ali ne. Neusmiljene so njegove škarje. Potem pobere iz pokrite cvetlične grede lončke s cveticami in jih oprezno, z neko sveto pobožnostjo razloži po solncu. In pri tem hodi vsakih pet minut gledat na toplomer, ali ni morda prehladno. Pot mu curlja s

čela, toda to ga niti najmanj ne moti. In tako dan za dnem, dokler ni ves dom v pomladi.

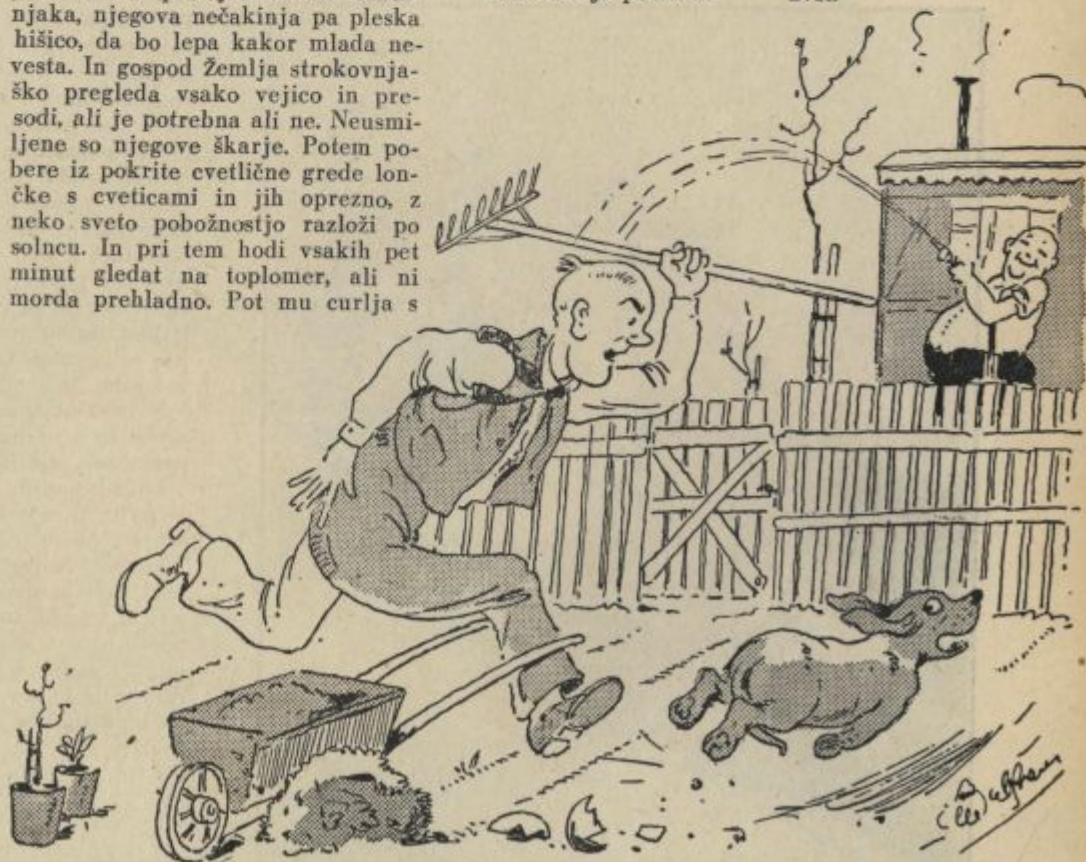
Seveda je pri tem dosti jeze in skrbi.

In ko pride dan setve, privleče iz velike škatle vse mogoče vrste semen v novih in starih, zmečkanih, belih in pisanih vrečicah in da zemlji, kar je njenega. Oči se mu iskre in kar gube mu izginejo s čela, ko stresa seme v zrahljana tla, kjer bo rodilo sadove.

Toda — ali ti ne prinese vrag prav tisti trenutek sosedovega psa skozi vrtna vrata? Izprva stoji pri vhodu in nezaupno gleda sejalca. Potem pa zagleda muco, ljubljeno gospoda Zemlje, ki čepi pod zelenim grozdničevim grmom. In kar čez grede plane za njo. Pa se začne ples po stezicah in gredicah. Preden se gospod Zemlja zave, je že vse polno stopinj na mehkih gredicah. In potem pograbi grablje in plane za hudobnim psom. O, če bi ga mogel dobiti. Zdajle ga bo, ko je v kotu in ne more nikjer uiti. Zavihti grablje in zadene svojo najlepšo stekleno kroglo, ki jo je šele prejšnji dan nataknil na drog sredi grede, da se zdrobi na kose. Pes pa porabi to priložnost in se izmuzne.

In še ena. Sosed, ki že zaliva gredo z dolgo cevjo, je ves ta prizor videl. Zasmel se je, da se mu je zamajal trebuh. In kar pozabil je svojo cev, da je brizgnila voda svojo pot. In hladni curek je zadel gospoda Zemljo v glavo.

Vidite, to je pomlad! B. R.

Sanje ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

Lepota in skrivnost sanj

Nič ni po dolgem dnevu, po vrsti raznih vsakdanjih dogodkov in morečih misli slajšega in prijetnejšega, kakor če utonemo v spanje. Ta človekova potreba se sama pokaže v zaspanosti, ki je jasen migljaj, da smo potrebni počitka. In vsem se nam zdi, da je spanec nekakšno prenehanje življenja, nekakšna nirvana.

Ali je res tako?

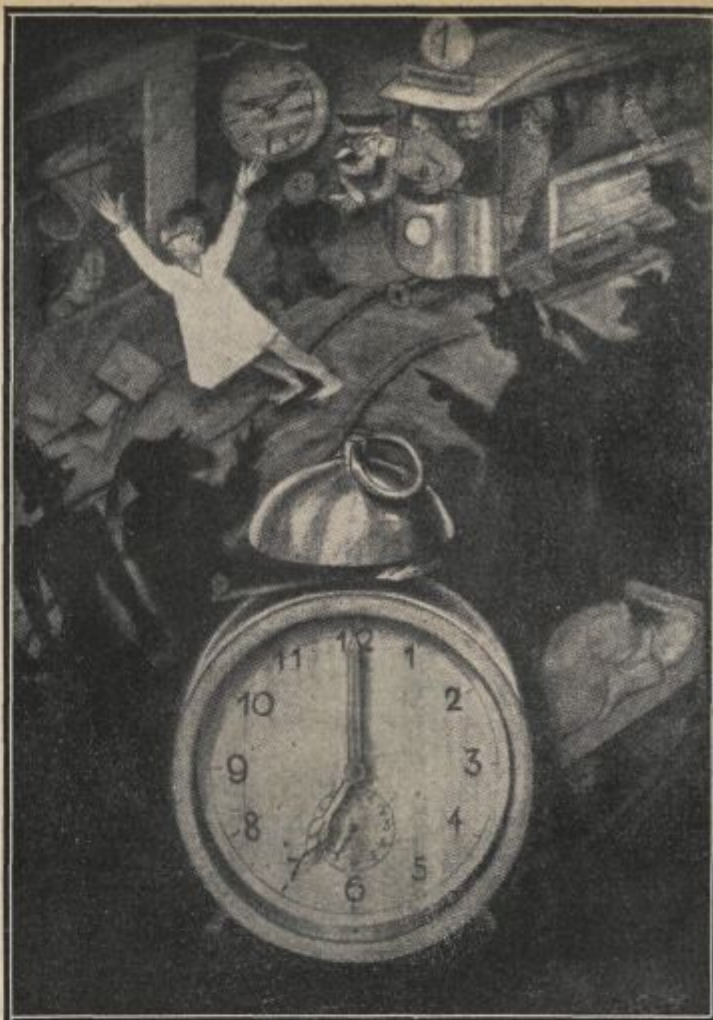
Ne, nikakor ne. Spanje ni ne prenehanje življenja in ne nirvana. Še popoln početek ne. Podnevi in ponoči živimo enako, razlika je le v tem, da smo prisiljeno pomirili telo. Naši možgani pa delujejo prav tako kakor tedaj, ko smo budni, in nadalje razpletajo začete, a ne domišljene dnevne misli do konca.

Po Fjordu se naše želje, ki so pogosto nemogoče, ponoči izpolnjujejo in tako občutimo v spanju nekakšno ugodje, ki neverjetno pospešuje počitek. Drugi strokovnjaki pa trdijo spet drugače... Toda pustimo vse te domneve, saj so samo teorije, ki jim lahko verjamemo ali pa ne. Rajši se spomnimo svojih sanj in sanj, ki smo jih slišali od svojih prijateljev in znancev.

Vse te «ponočne pustolovščine» so malce skrivnostne, skoraj mistične. Pogosto so zelo zanimive. Radi jih doživljamo ali vsaj poslušamo.

Sanj je dosti. Od najnavadnejših pa do najbolj zapletenih, in vse so posnetek vsakdanjega življenja. Časih so tako zamotane, da se jih niti ne moremo spomniti, če smo jih še tako «jasno» sanjali.

«Zdelo se mi je, da sem v raju in da me je prevzela neka blaženost. Vse okoli mene je bilo svetlo in veselo. Ob žgolenju ptic se mi je zdelo, da slišim njegov glas, ki mi pravi: 'Draga, ti si moja edina ljubezen.' In iznenada sem začutila njegove roke na svojih ramah in na vratu njegov poljub...»

«Iznemada sem se zavedel na ulici. Bežal sem, drvel kakor brez uma, v sami srajci, tramvaj pa je hitel za menoj. Strašen trušč se je razlegal okoli mene. Zvonilo je in bučalo. Tedaj sem se zbudil. Na nočni omarici je zvonila budilka. Ura je bila sedem...»

Toda navadne sanje nas ne zanimajo. To prav navadno ponavljanje vsakdanjega življenja ni nič tako posebnega, da bi moglo zbuditi našo pozornost. Dosti rajši pa se ukvarjamo s tistimi neverjetnimi dogodki, ki napravijo v naših možganih pravo zmedo. In to samo za nekaj minut, ker se sanje razvijajo nenavadno hitro, dosti hitreje kakor filmski trak.

Zelo pogosto se človeku sanja, da ga nekdo preganja. Menda ni človeka, ki bi se mu ne bilo kdaj sanjalo, da beži skozi gozd med drevjem ali pa skozi sobe in z mrzlično naglico zaklepa za seboj vrata. Prav pogosto se nam tudi sanja, da padamo. To je baje atavizem, podzavestno ponavljanje človekovega občutka iz prastarih časov, ko je še prebival in spal na drevju ter živel v strahu, da bo ponoči padel z drevesa. Tudi sanje dušenja so pogoste. Dušimo se v vodi, v pesku, v vinu, celo v črnilu.

Najstrašnejše pa so razne zapletene, nedoumne, za resnično življenje neverjetne sanje. V zvezi s tem člankom prinašamo sliko takih strašnih sanj, ki so prav pogoste v bučnih mestih. Ob ropotanju budilke in trušču z ulic, ki pa le ni mogel zaspanca prebuditi, se je temu začelo sanjati, da se je iznenada znašel med tračnicami cestne železnice. Zadaj drvi tramvaj. Rad bi se mu umaknil, beži, kolikor more, toda neprestano je med tračnicami. Kričal bi rad, toda nekaj mu stiska grlo, da ne more. Sploh nam v spanju dostikrat glas odreče pokornost in moreče sanje so v takih okoliščinah najstrašnejše. Zgodilo se je že, da so bile sanje tako žive in tako strašne, da jih živci niso mogli prenesti in da se je človek zbudil blažen.

Po hudih sanjah se človek navadno zbudi, popije požirek vode, obrne blazino in spet zaspi. To obračanje blazine je stara navada, ki jo uporabljajo mnogi ljudje zlasti pri prijetnih sanjah. Mlademu dekletu se sanja kaj lepega o dragem. Stara vraža pravi, da je treba potem obrniti blazino, in sanje grede k človeku, ki so mu namenjene. Tako pišejo stare sanjske knjige.

Najzanimivejše so sanje, ki varajo. Človeku se sanja, da se vozi po ladji na morju, iznenada pa vidi, da ni na ladji, ampak na visoki skali. Toda že vidi, da ni na skali, ampak da sedi svojemu očetu na kolenih.

Pa se sanja človeku, da hodi z lepo neznano žensko po parku. Srečen je, ker vidi, da ga ima ona rada. In skloni se k njej, da bi jo poljubil, pa iznenada vidi, da ni lepa neznana ženska, ampak njegova žena. Napol se predrami in zamrmra: «Vsaj v spanju bi me lahko pustila pri miru!»

Zdaj se pa še malo vrnimo v resnost!

Že v starem veku so se dosti ukvarjali s skrivnostmi sanj. Razlagalci sanj so bili takrat v velikih časteh. Ljudje so romali v templje, kjer so prebivali, ker so verovali, da bodo tam sanjali srečo obetajoče in usodo razjasnjujoče sanje. V teh templjih so prespali po več noči. Že takrat so ljudje premišljali, ali je mogoče sanje na umeten način priklicati. Pozneje, še dve sto let ni tega, so se začeli ukvarjati s to mislijo tudi resni znanstveniki. Učenjak Börner je dognal, da muči «mora» spečega človeka, kadar ne more prosto dihati. Ljudem, ki jih je preizkušal, je pokril v spanju usta in nos s cunjjo. In vsi so začeli stokati in se z naporom valjati po postelji, dokler niso spravili cunje z obraza. Ko so se prebudili, so pripovedovali Börnerju, da jim je iznenada skočila na prsi strašna, neznana žival in jih ovirala pri dihanju.

Prav znane so sanje Francoza Maucharta, ki jih je sam zapisal: «Boln sem ležal v postelji in zraven mene

je sedela mati. V sanjah sem preživel strašne prizore iz francoske revolucije, ko so morili ljudi na debelo. Poklicali so me pred sodišče in tam sem videl Robespiera in vse druge, ki so zasloveli v tistih žalostnih dneh. Zagovarjati sem se moral pred njimi in po nekih okoliščinah, ki se jih pa ne spominjam več, so me obsodili na smrt. Z dvokolesnim vozom so me odpeljali na morišče. Krvnikovi pomočniki so me pograbili in privezali na tnalno. Potem je padla sekira in začutil sem, kako mi je odsekala glavo od telesa, da se je zakotalila po krvavih deskah. Kaj se je zgodilo? Ko sem se tisti trenutek zbudil, sem opazil, da se je odtrgal nad posteljo drog in mi padel na tilnik. Moja mati je zatrdila, da sem se zbudil tisti trenutek, ko je drog padel.» Zunanji dražljaj je torej zbudil sanje, ki so trajale le trenutek, a so se zdele prizadetemu vendar neizmerno dolge.

Tudi neke Napoleonove sanje so znane. Nekoč se je vozil s kočijo po Parizu. V sanjah je začul močan pok in iznenada se je zavedel v bitki. Ta bitka je trajala zelo dolgo. V sanjah jo je izgubil. Potem je začel še drugi pok in voz se je stresel. Zbudil se je. Ko je planil kočijaž k njemu, mu je povedal, da je bil pripravljen atentat na njegovo osebo. V ozki ulici sta druga za drugo eksplodirali dve bombi. Le nekaj sekund je bilo med njima presledka, vendar pa je Napoleon v tej kratki dobi preživel dolgo bitko. In še zanimiveje je, kakor je Napoleon pozneje sam povedal, da je prav to bitko z istim uspehom v resnici doživel nekaj let nato pri Waterlooju in da je ta bitka zapečatila njegovo usodo.

Nedavno so začeli premišljati, kako bi s pomočjo zunanjih dražljajev poizkusili človeku zbuditi prijetne sanje. Nemški zdravnik dr. Berndt je napisal o tem precej obširno knjigo in je takim prijetnim sanjam, ki ne razburjajo, pripisal celo veliko zdravilno moč. Vendar pa vsi poizkusi doslej še niso pokazali praktično uporabnih rezultatov.

Ko še ni bilo železnice . . .

Žena v Indiji se prebuja

red dvema letoma se je uprla Safie, mlada Indka, in se ni hotela poročiti z možem, ki ji ga je oče določil. In razjarjeni starši so jo prekleli in zavrgli. Tedaj je prevzela vodstvo mohamedanske ženske mladine v Indiji. Starja je bila komaj 18 let.

Tega kar je storilo to dekletu, ne moremo meriti z evropskimi moralnimi pojmi. Saj se je uprla pred sodkom, ki so vladali v Indiji dolga stoletja in tlačili žene v sužnost.

Ona pa ni edina med indskimi ženami, ki so šle tako daleč. Med dramatičnim bojem za svobodo, ki se je zdaj izpremenil v nekakšno premirje in tiho borbo, je na tisoče žena zavrlo prastare verske predpise o kasta in se vrglo v boj — prvič po mnogih stoletjih. Nekateri med njimi, kakor Kamla Nehru, Munski in Sorojmi Naidu, so celo vodile tisočglave skupine moških. Pisale so, javna zborovanja so imele in širile revolucionarno literaturo. Bojkotirale so kupovanje angleškega blaga, zlasti pijače, brez dovoljenja so ustanovljale taborišča na državnih zemljiščih in pregovarjale prebivalce, da niso plačevali davkov. Vodile so velike demonstracije in zborovanja. Izkratka — delale so vse, kar so mogle, da so brez nasilja izpodkopavale angleški vpliv v Indiji. In v tistih časih je romalo v zapor nad 4000 indskih žena.

Navdušeno sodelovanje teh žena je presenetilo celo indskega voditelja Mahatmo Gandhija, ki je o njih mislil, da mu bodo le majhna opora v boju proti Angliji za indsko svobodo. Njemu ni bilo do tega, da bi se indska žena preveč modernizirala. Nasprotno! Še celo odločno je nasprotoval razvoju, ki je hotel prelomiti stare tradicije indske družine. Zato nikdar ni prav želel sodelovanja z indskimi ženami. Toda vzlic temu bo Gandhijev boj za svobodo Indije tesno zvezan z odločilnim preobratom v zgodovini indske žene.

Medtem ko je divjal pasivni odpor, so se začeli njegovi voditelji zavedati vpliva te nove sile. Najprej so bili presenečeni in blagohotno so jo trpeli, naposled pa so jo le izrabili za svoje namene. Izid indskega boja za svobodo je še zmeraj negotov. Dokler bo imela Anglija doma in v drugih kolonijah moč, se najbrže ne bo vdala. Edini uspeh je doslej prebujenje indske žene iz tisočletnega spanja.

Morda vas bo zanimalo, kakšno mora biti življenje indske žene iz višjih krogov in kakšen je njen namen. Navedli vam bomo odlomek iz svete knjige Padma-purane:

«Na zemlji ni za ženo drugega boga kakor mož. Izmed vseh dobrih del, ki jih lahko stori, je najboljša tisto, ki je njemu všeč. Biti mu mora poslušna in vdana. To je najvišji zakon njenega življenja. Naj bo njen mož star, slaboten, uvel ali divji; naj bo nagle jeze, razuzdan, nesramen, pijanec ali igralec; naj obiskuje razvpite hiše, naj živi z drugimi ženskami v grehu; naj bo proti njej

hladen ali pa naj divja kakor besen; naj živi nečastno, naj bo slep, gluha, nem ali pohabljen; izkratka, naj bodo njegove pregrehe še tako številne in velike — vzlic temu ga mora žena zmeraj gledati kakor boga, obsipavati ga mora z nežnostjo in ne sme storiti ničesar, kar bi zbudilo njegovo nezadovoljnost.

Žena je ustvarjena za poslušnost. Ko je še hči, mora biti pokorna očetu in materi, ko je žena, svojemu možu, tastu in tašči. Ko je vdova, naj uboga svoje sinove.

Če se njen mož smeje, naj se smeje tudi ona. Če je žalosten, mora biti ona žalostna. Če on joka, mora ona jokati. Gledati mora, da ne vidi drugih mož, ki so lepi in mladi, in bog ne daj, da bi z njimi govorila...»

Ali se moremo pri takem moralnem kodeksu čuditi, da se indske žene upirajo? Vsa indska ženska društva so se zedinila, da morajo izvesti reformo teh predpisov. Na zadnjem ženskem kongresu, ki se ga je udeležilo nad 500 zastopnic iz vseh indskih pokrajin, je bila sprejeta tale zahteva:

«Vsako mnogoženstvo v katerikoli obliki se mora prepovedati. Vsako pregovarjanje vdov, naj se ne poroče več, mora biti kaznovano. Vlada naj strogo pazi, da se bo izpolnjeval zakon, ki prepoveduje ženskam poroko pred štirinajstim letom. Zakon mora dati ženskam isto dedno pravico kakor moškemu. Ženam naj se dovoli enakopravno udejstvovanje z moškimi v trgovini, politiki, umetnosti in znanosti.»

Čeprav se nam zde te zahteve zelo mile, so vendar delovale kakor grom. Številna verska društva so se uprla uresničenju teh zahtev. Nekateri vodilni indski politiki so v javnosti izrazili svoje obžalovanje, da se je ženam sploh dovolilo udejstvovanje v indskem boju za svobodo...

Žene pa se vendar niso dale preplašiti po teh tožbah užaljene moške časti... Res so dosegle marca meseca 1931. na narodnem kongresu v Karahiju, ki sicer ni uradna, a vendar zelo močna politična organizacija, nekaj pravic. Kongres jim je obljubil, da bodo imeli vsi državljani svobodne Indije brez razlike na spol brezplačen pouk v osnovnih šolah, da bodo indske delavke prav tako plačane in zaščitene kakor delavci, zlasti pa da bodo delavke dobile zadostne dopuste ob času nosnosti. Otroški zakoni bodo prepovedani in oba spola bosta imela enake pravice pri podeljevanju državnih služb.

Če pomislimo, kako zelo je nepismenost razširjena med indskimi ženami, se moramo čuditi, da je že zdaj dosti žena v javnih službah. Nekateri so učiteljice. Po večini ženskih srednjih in višjih šol poučujejo profesorice. Na stotine je ljudskih šol, ki jih vodijo ženske. Tudi zdravnice niso v Indiji nobena redkost več. V Bombayju je tudi že nekaj odvetnic, ki kaj dobro uspevajo. V nekaterih indskih vazalnih državah in v sedmih državnih svetih indskih provinc so med zastopniki ljudstva tudi ženske. Ni še dolgo, kar je prva žena vodila zakonodajno zbornico v Madrasu.

* KAZNI ZA NEZVESTOBO * V SREDNJEM VEKU * in 0004 se *

Naše čitateljice utegne zanimati, če jih malo seznanimo o kaznih za ljubezenske in zakonske pregreške v srednjem veku. Sicer je pa zgodovina vedno prav zanimivo razvedrilo, samo če jo človek prav čita, zato se bomo potrudili, da izberemo iz nje tiste zanimivosti, ki bi se vam zdeli presuhoparni in bi spominjali na zakonske paragrafe, ko bi pri čitanju nanje naleteli.

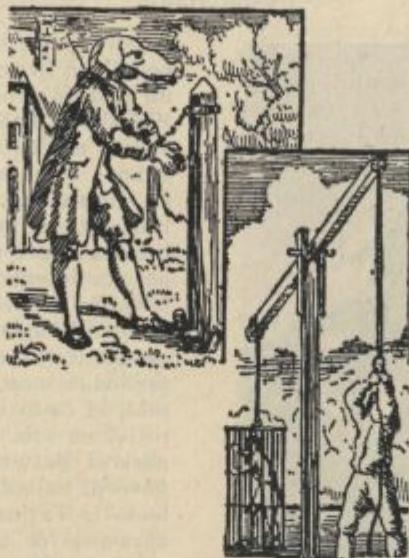
Poglejmo torej, kako je bilo v srednjem veku. V tistih časih so smatrali ljubezen za nekakšno sveto čuvstvo, ki se v resnici pojavi samo enkrat v življenju. Če se dva mlada človeka zvežeta v tem svetem čuvstvu, sta zavezana pred Bogom in pred ljudmi, da tega čuvstva in te svete zakonske zveze ne oskrunita. Vsa tista čuvstva, ki se zbudijo za tem prvim — so greh. Tako je bila potemtakem samo «prva ljubezen» prava. Res, da tudi drugih ljubezni niso preganjali, če so bile normalne, to je, če niso škodovala

Dve zvodnici s «kitajskimi deskami» na vratu.

ponosu ali pa miru enega ali drugega, če so se vzbudile brez vsakršnih zaprek po prvi ljubezni. Ali tedaj, kadar se je žena izneverila svojemu možu, kadar si je poiskal družinski očie drugo ženo, kadar je kdo zapeljal tujo ženo, ki je bila sicer dobra in poštena gospodinja, kadar je kdo zapeljal mlado dekle in je ni vzel, takrat so bili zakoni neusmiljeni.

V Španiji n. pr. so bile v srednjem veku kazni za takšne grešnike zelo različne. Tako so v tistih časih zapeljivce mladih deklet prignali na javen trg, jim nateknili svinjsko masko na glavo in jih privezali za kol, da jih je vse lahko zasmehovalo. Če so zalotili ženo, da vara moža, ali če se je mož sam prepričal, da se mu žena peča z drugimi moškimi, se je dostikrat zgodilo, da so takšno ženo obsodili, da je morala bivati ves teden v družbi sedmih mladeničev, ki so jo

Zapeljivec s svinjsko glavo na javnem trgu. — Nezvestega moža spuščajo v vodnjak in ga vlečejo spet iz njega.

izmenoma gugali na gugalnici in ščipali. V Franciji so takšne žene včasih obsodili, da so morale tri dni prebivati v košari, ki je visela na veji drevesa ali pa na kolu, postavljenem nalašč za to vrsto kazni.

Zapeljivce in nezveste može so največkrat kaznovali na ta način, da so jih posadili na osla tako, da so bili obrnjeni s hrbtom naprej. Temu so rekli «sramotna ježa», ker so zapeljivca ali pa nezvestega moža vlačili na oslu po vseh mestnih ulicah, včasih ga vlekli celo na kmete in ga razkazovali ljudstvu. Ljudstvo pa je

Nezvesto ženo gugajo na gugalnici od jutra do večera.

imelo pravico, da je na kaznovanca pljuvalo, ga oblivalo z umazano vodo in ga včasih tudi šibalo. Na ta način so kaznovali večkrat tudi ženske, zlasti razuzdanke in blodnice, ki so zapeljevale moške. Te so še strože kaznovali. Slekli so jih do golega in jih, obrnjene s hrbtom naprej, posadili na osla, ki so ga vodili vojaki. Zgodilo se je, da so bile katere teh žensk tako lepe, da so pri tej «sramotni ježi» naletele na moške, na viteze, ki so jih jemali v zaščito.

Zloglasnega zapeljivca in nezvestega zaročenca vlačijo na oslu po vaseh in mestih.

POZOR, OTROK POSLUŠA!

Pazite, sovražnik poslušal! Taki lepaki so med vojno viseli na vsakem oglu in svarili ljudi, naj ne govore neprevidnosti, ker so tuji vohuni na delu. Pozor, otrok poslušal! Tak lepak bi bil potreben v vsakem stanovanju, da bi starše opozarjal, naj se pri svojih pogovorih ozirajo tudi na to, da morda otroci poslušajo in da utegnejo uloviti in si zapomniti besedo, ki ni za njihova ušesa primerna.

Dogodek iz življenja: Moj petletni deček se je zadnjič igral s sosedovo deklico istih let. Seveda sta se šla starše, in lutke so bili otroci. Potem pa slišim, kako reče deklica svojemu «možu»: «Kaj naj pa skuham s tistimi dinarji, ki mi jih daš?... Kolikokrat sem ti že povedala, da s tem ne morem izhajati! — Ti pa moraš seveda ves denar zapiti in zakvartati, da zame in za otroka nič ne ostane!» — Ni težko uginiti, kakšnemu prizoru v domači hiši je bil otrok priča.

In še stara resnica: otroci in golobi oblatijo hišo!

M. Mohorčičeva:

Čez 4000 metrov in dinarjev

(Nadaljevanje.)

Matterhorn.

Mi štirje smo se v Ljubljani sicer menili, da pojdemo iz Chamonixa še v Zermatt, na Matterhorn pa nismo mislili. Kje smo si pa to upali! Ko smo pa v najlepšem pomladanskem solncu iz vlaka malo pred Zermattom zagledali prvič Matterhorn, sva vedeli, da pojdeva midve tudi na vrh.

Treba je bilo samo preračunati najin rezervni fond. Kakor vsak previden potnik, tako sva imeli tudi midve s seboj železno rezervo, skrbno zašito nekje na varnem, saj sva bili prepričani, da jo bova odparali šele v Ljubljani. Švica ima pa veliko trezorjev, in nama se je zdelo, da je Matterhorn kakor ustvarjen trezor za najin rezervni fond.

Ko smo prišli mi tja, je bil Matterhorn črn in tu pa tam pokrit z belimi lisami snega. Čim bolj črn je, tem rajši ga imajo turisti, in čim bolj bel je, tem bolj se ga boje.

Zermatt straži samo Matterhorn. Čisto sam je na obzorju, brez konkurence stoji tam gori, kakor nekakšen oltar, proti kateremu je obrnjen ves Zermatt.

Ni čudno torej, da je s svojo izzivalno lepo obliko zbujal že davno pozornost in da je postal kmalu tudi turistom mons idealis, kakor ga imenujejo še danes.

Druga polovica prejšnjega stoletja se imenuje v turistiki zapadnih Alp angleška invazija. Angleški turisti so namreč začeli hoditi v zapadne Alpe, premagali vrh za vrhom in s svojimi uspehi skoraj popolnoma potisnili v stran neumorno delo domačinov. Med prvimi turisti so bili deloma znanstveniki, kakor botaniki, fiziki, geologi, topografi, raziskovalci ledenikov, deloma pa turisti sportniki.

Kakor z drugimi hribi v tem koncu, tako je bilo tudi z Matterhornom. Do leta 1860. so smatrali zermattskega leva, kakor pravijo Matterhornu, za hirg, ki je nepremagljiv. Vsaj vrhovi okrog so že padli, samo on je ostal še prost. Leta 1860. sta prišla namreč v Breuil, italijansko vasico pod južnim pobočjem Mat-

terhorna, angleška planinca Tyndall in Hawkins z vodnikom Bennenom iz Walisa. Tyndall je bil znamenit fizik in dober turist, ki je prišel leta 1860. prvi na Weisshorn. Tudi nju so domačini svarili, naj nikar ne hodita na Matterhorn, češ da gospodarijo na vrhu duhovi, ki naženejo s kamenjem vsakega predrzneža, ki sili na vrh. Angleža se zato nista zmenila, toda vrniti sta se morala, ne da bi kaj opravila. Čez dve leti sta zopet prišla in zopet brez uspeha odšla. To pot sta dosegla že višino 4245 m, imela sta torej samo 260 m še do vrha.

Mladi Anglež Whymper je naskočil Matterhorn osemkrat zastoj. Slabo vreme, plazovi kamenja, neprehodna mesta in premalo spretni in pogumni vodniki, ki često niso hoteli naprej, so bili vzrok, da ni prišel na vrh. Leta 1865. je zopet prišel v Breuil, da naskoči Matterhorn devetič. Toda to pot so se mu izneverili najboljši vodniki, ki so se na skrivaj, na pobudo iz Turina, odpravljali sami na vrh. Italijanski naravoslovec Giordani in Amto Goret iz Turina sta namreč znala razvneti italijanski patriotizem v bratih Carrel, ki sta bila najboljša Whymprova vodnika, in ga izrabiti v svojo korist, češ da bo to nacionalna ekspedicija in da morajo zato priti Italijani sami, brez tujcev, torej brez Whympra, na svoj vrh. Potrt in užaljen je odšel Whymper v Zermatt, bil je kakor zaljubljenec, ki je dobil že osem košaric, pa le ne odneha.

V Zermattu je dobil tri Angleže. To so bili: Hudson, vikar iz Skilligtona, iz pokrajine Lincoln, ki je bil najboljši tedanji turist, in pa mlada, menda po devetnajst let stara turista lord Douglas, dober turist, in Hadow, ki je bil prvič v hribih. Za vodnike so imeli najboljša zermattska vodnika Croza in Taugwalderja, Taugwalderjev sin je bil pa nosač. Tej družbi, ki se je tudi odpravljala na vrh, se je pridružil Whymper.

Vse je šlo po sreči. Ker je pa Whymper povedal, da grede Italijani od druge strani, so se ves čas bali, da bodo zadnji trenotek od njih poraženi. Vsak čas se je komu zdelo, da vidi na vrhu ljudi.

Dne 14. julija 1865 ob tri četrt na dve je stopila ta družba na vrh. Iskali so sledove stopinj po švicarskem in italijanskem vrhu, v strahu, da so morda že odšli. Toda vrh je bil nedotaknjen. Ko je pa Whymper pogledal čez rob, je zagledal 200 m pod seboj svojega najboljšega, a nezvestega vodnika Carrela in njegovo družbo.

«Kako rad bi imel ta trenotek poleg sebe vodjo te skupine — pravi Whymper v svoji knjigi Berg- und Gletscherfahrten — junaškega vodnika Carrela, prvega, ki ni dvomil, da bo Matterhorn premagan in ki je z menoj tvegaval prvi poizkus.» — Matterhorn je bil Carrellov življenjski cilj. On je izmed vseh najbolj zaslužil, da bi stopil prvi na vrh.

Zmagovalci so na vrhu od samega veselja kar norili. Mahali so z rokami in klobuki, vpili, da so ohreli, in prožili kamenje, da bi opozorili nase Carrela. «Duhovi so na vrhu in prožijo kamenje!» so se ustrašili Carrelovi ljudje. Ko je pa Carrel zagledal na vrhu znane Whymprove bele hlače, je videl, da je premagan. To ga je tako potrla, da ni mislil več na vrh. Vsa družba se je vrnila in zbežala. Italijani so

bili presenečeni tembolj, ker je Carrel vedno trdil, da je dostop iz Zermatta nemogoč.

Whymprovi ljudje so si bili že naprej zmage tako svesti, da so prinesli s seboj na vrh celo drog od šatora, ki so ga na vrhu takoj zasadili. Vodnik Croz je pa slekel srajco in jo obesil nanj za zastavo.

Ko so v Breuilu, torej na italijanski strani, z daljnogledom zapazili na Materhornu zastavo, so vpili: «Zmagali so!» in proslavljali Carrela. Seveda je bilo veselja konec, ko je prišel Carrel ves potrj nazaj. 17. julija, torej čez tri dni, so pa prišli tudi Italijani s svoje strani na vrh.

Ko so se prvi zmagovalci vračali, je kmalu pod vrhom Hadowu izpoddrsnilo. Podrl je pod seboj vodnika Croza in potegnil v sunku za seboj Hudsona in lorda Douglasa. Croz je zavpil. Whymper in oba Taugwalderja so se zavarovali v skale in obdržali bi bili vso družbo, ako bi se ne bila med prvimi štirimi in njimi tremi vsled sunka pretrgala prešibka vrv, na kateri so bil navezani. Zato pa ni bilo pomoči. Videli so jih samo še, kako so drčali s hrbtom po strmini navzdol in krilili po zraku z rokami, nakar so jim izginili izpred oči. Vse to je trajalo samo nekaj trenotkov. Whymper in oba Taugwalderja so stali pol ure kakor okameneli. Taugwalderja pa sta jokala kakor otroka in zdihovala: «Izgubljeni smo!» Whymper ju je komaj spravil dol. Spotoma sta se večkrat ustavila in vsa bleda stokala: «Ne gre več!» Med potjo so gledali čez rob in klicali tovariše, toda nihče se ni oglasil. Nesreča se pa ni zgodila na posebno težkem mestu.

Vodniki pravijo: «Matterhorn ni težak, samo paziti se mora.» Pripomniti pa moram, da je ta vodniški «težak» zelo relativen pojem. Vendar ako ima človek

denar, si lahko najame sedem vodnikov, ki bi ga morda gori tudi privlekli. Sicer so pa inženirji že naredili načrt, po katerem bodo Matterhorn navrtali in naredil v njem lift. Ta vožnja bo cenejša in najbrže tudi varnejša in morda za nas na stara leta tudi prikladnejša.

Čitateljice bo gotovo zanimalo, da sta bili na Matterhornu prvi dve ženi: Angležinja Mis Lucy Walker in Američanka Mis Brevoort. To je bilo še takrat, ko je prišlo gori še prav malo skupin najboljših turistov. Prva je bila na njem 1871. leta druga pa leta 1874., torej tri leta pozneje. Obe sta bili, kakor piše Viljem Lehner v svoji knjigi «Die Eroberung der Alpen», turistki večjega formata. Imenitni turistki sta bili tudi Angležinji Ana in Ellen Pigeon. Njuni vzponi so vzbujali veliko občudovanje. Kakor so bili torej Angleži prvi znameniti turisti, tako so bile tudi Angležinje prve znamenite turistke. Tem prvim turistkam smo dolžne zahvalo za ugled, ki so ga one priborile ženam turistkam v Švici. Med prvimi resnimi turistkami je že omenjena Mis Walker, ki je delala ture s svojim očetom in je napravila, kakor pravi Lehner, v enaindvajsetih letih, to je od 1858. do 1879. leta 95 večjih vzponov. Mis Brevoort, Misis Ana in Ellen Pigeon so bile tudi prva ženska skupina, ki je prišla na Jungfrau, seveda še v tistih časih, ko ni vodila nanjo železnica.

V Švici imajo žene celo svoj klub (Club Suisse de Femmes Alpinistes), ki ima veliko podružnic in izdaja tudi svoj list (Nos Montagnes).

Med prvimi turistkami je bila tudi Isabella Straton, ki se je udeležila leta 1876. prvega zimskega vzpona na Mont Blanc.

(Dalje prihodnjič.)

Nina Smirnova:

Marfa

Roman.

Poslovenil L. Mrzel.

(Nadaljevanje.)

Žrebe je bilo Marfi zelo všeč. Bilo je rjave barve z dolgimi nogami, velikimi, razumnimi očmi, z narahlo temno modro naresano grivo in prav takšnim repom. Razula je imela žival nad vse rada. Za Marfine odsotnosti je bil prav mnogo pri nji. Kadar pa je zdaj zazvenel iz hleva žrebetov jasni, objestni rezget, se je Razul napravil, kakor da ne čuje, in Marfa ga je morala zmerom šele opomniti, naj pogleda, kaj je z njim. Ves rdeč od veselja je šel za njo v hlev, brez kakšne naglice, kakor da jo samo spremlja, ker je to pač njegova dolžnost. Zvečer sta ga skupaj krmila in ga polagala spat. Pod konjsko odejo se je žival razpoložila po bohotnem senu in s svojimi brezgibnimi trepalnicami krepko zakrila oči. Toda žrebe ni še spalo, in če sta prekmalu šla stran, je dvignilo glavo, žalostno zaječalo in je zrlo za njima. Potem je Marfa sedla kraj njegovega ležišča, položila njegovo glavo v svoje naročje, ga

božala in mu dihala v nozdrvi, v ušesa in vrat, dokler mu ni glava postala težka in jo je z napol odprtimi, dimasto sivimi očmi in v snu narahlo utripajočimi trepalnicami nagnila na seno. Šele tedaj se je Marfa odpravila gori v svojo sobo. Razul je šel za njo, tih kakor senca.

Razul je bil zmerom hud, kadar je Marfa sama odhajala z doma, in se je vsakokrat odpravil z žrebičkom, da jo poišče. Neki večer sta šla čisto blizu mimo nje. Sedela je tako tiho, da je niti žrebiček, ki je vohljal po zraku kakor pes, ni opazil. Ko ju ni bilo več videti, je Marfa nenadoma hotela zaklicati. Potem je vstala, da bi stekla za njima. Toda začutila je takšno slabost v nogah, da je morala spet sestiti, da se je začudena začela gladiti po kolenih in se ogledovala naokrog. Ko se ji je zdelo, da bi spet lahko vstala, so bile njene roke nenadoma povsem brez moči. Lica so ji bila od napora ledeno mrzla in silne bodljaje je začutila v njih. Oster val mraza ji je občutno buhnil skozi grlo in ji tako nanaglo prodril v prsi, da bi bila dvignila roke, če bi jih bila mogla. Ko se je ogledovala brez moči, je videla, da je na nebu ginila že zadnja luč po večerni zarji. Zazdelo se ji je, da je listov, ki so šušтели v zraku, naenkrat vse več: med brezami in nad njimi so se vrtinčili v slopovih, kakor da jih je veter nanesel z vsega sveta. Prvikrat je Marfa

občutila strah. Stekla je po izhojeni, črni stezi in pogostokrat je postala, se prestopala na enem mestu in se ozirala. Ust ni imela zaprtih; pri vsakem gibu so se ji zobje zadevali med seboj in so ji šklepetali kakor kamenčki, ki bi jih človek metal z brega. Ničesar ni čula; pozabila je sama sebe; niti tega ni opazila, kako so ji roke segale po tankih brezovih deblih ob poti. Pogostokrat je obstala, pokolobarila je nekaj hipov na istem mestu; potem je tiho poihtela, sedla na zemljo in se vsa zgnetla v neko temno kepo, ki se je z vso naglico gibala dalje. Pogledi pa so ji bežali zmerom naprej in so se ji zmerom globlje in globlje vtapljali v travi, temni kakor voda; lezla je za njimi, proti nežno rumeni svetlobi na nebu, in je noge, ki se ji niso marale več pokoravati, vlekla za seboj, dokler ni spet začutila moči za beg.

Še v gozdu je nazadnje padla — in ni mogla več vstati. Grebla je v zemljo in je grabila suho listje pod sebe, da je bilo kakor nekakšen nastil iz krp. Včasih se je pririnila tesno h koreninam kakšne visoke smreke, včasih pa je spet prilezla izpod vej na dan, tja na travo, ki se je močila z večerom...

Ko se je nebo lilasto obarvalo in je mesec rjasto rdeč in zlat vzšel iz gošče, je bila povsem brez volje. Z rokami je bila objela drevo in je zateglo, enolično, z zobmi škripaje kričala in v taktu z glavo bila ob rjavo, močno vonjajočo skorjo. Iznenada se ji je pretrgal krik. Bilo ji je, kakor da je mrtva ali brez zavesti. Toda čez malo časa se je spet vzravala; kleče je z rokami tipala okrog sebe — pobrala je, kar je iskala, z obrazom, ki so se v njem bliskali vlažni zobje in oči, v mesec uprtim, si je z eno roko pretrgala obleko na rami, z drugo pa prižela majhno temno telesce na razgaljene prsi — in je čakala. Ko se je potem zgodilo, česar je čakala, se ji je vse telo streslo od sreče, celo oči so ji vztrepetale od radosti in bolečin; bila je žena, prav ta hip je rodila, živega otroka je rodila na svet, in zdaj ji je iz vročih prsi pil svoje življenje in njeno ljubezen.

Angara.

Skoraj do konca zime nihče v mestu ni maral verjeti tega, da je Marfa Korzukova rodila hčer. Potem ji je nekaj nesramnežev napisalo pismo in ji čestitalo, da je dobila dedinjo. Nato se je zglasila pri nji neka stara trgovka, vdova bogatega Ignjatova. Poljubila je Marfo tako prirčno, kakor da bi ji bila v rodu, pripovedovala ji je, da jo je poznala že kot majhno dekletce, in jo je zagotavljala z mnogo besedami, da ji ona, Ignjatova, ničesar ne očita. Vsak pameten človek bi moral razumeti, da si takšnole bogato mlado dekcle brez staršev lahko izmisli še vse drugačne reči. Zatrjevala je, da ljubi Marfo že izdavnica kakor rodno hčer in od nje otrok nikdar ne bo slišal nobene žaljive besede. Marfa je šele pomalem razumela, da je žena prišla snubit za svojega sina. Zasmejala se je na ves glas. Ignjatova

se je z jeznimi očmi zazrla vanjo in ji pričela še tiše in dobrodušneje razlagati njen greh.

«Pomislite samo, kaj bi bilo z vami, če ne bi imeli svojega denarja?»

Marfa je rahlo rogaje se vstala s stola.

«Prepričana sem o tem — predvsem bi me vi potem pustili v miru.»

Ignjatova pa se ni dala tako lahko odpraviti.

«No, da. Pomisliti pa morate na svojega otroka. Kam pa bo šel nekoč?»

«K vam že nikdar ne.»

Stara se je s prsti zagrebla v prt na mizi in ga je trgala s takšnim besom, kakor da bi bil prt živ človek.

«Kaj se to pravi, da k meni ne? Kaj hočeš s tem reči, draga moja? Ti si poganka, če hočeš vedeti! Svojega otroka še krstiti nisi dala — to je pasje ime, ki si ga dala dekletcu! Ampak jaz ne bom dopustila tega — jaz pojdem k škofu.»

Marfa je poravnala prt in se je spet zasmehljala.

«Ali verujete v boga?»

Ignjatova je v zadregi zardela. Takoj potem pa je zakričala še bolj na glas:

«Kaj se to pravi: ali verujem? Seveda verujem, seveda! In tebi se ni treba prav nič režati na to! Če se misliš s tem bahati, da je tvoja trgovina večja od moje, potem...» Stopila je bliže k Marfi; roke so ji drgetale, kakor da se ji hoče prav tako zagristi v obraz, kakor se je prej zarila v prt.

Marfa jo je varno z obema rokama odrinila nazaj in rekla:

«Ah, pri nas... Moja trgovina že zdavnaj spi. Meni ni treba ničesar več. Za življenje mi je tudi tako dovolj.»

Ignjatova je nakremžila obraz.

«To bi bilo še lepše, če ne bi imela zadosti! To bi bilo še lepše», je odvrnila. «Pravijo, da sediš na devetih milijonih. To moram reči, mehko si si postlala! Pa se boš že iznebila svojega denarja, ga boš že še pognala. Pomni moje besede! Tvoji kozli ti ga bodo pognali — in ti sama tudi!...»

Tako je bila od besa vsa iz sebe, da ji je moral Razul pomagati, ko je zapuščala sobo. Zvečer pa je on sam z Marfo izpregovoril o zakonu.

«Pa bi se morda vendarle poročila?...»

«Zakaj?»

«Kako — zakaj? Vsako bitje ima svoj zakon: človek ima svoj zakon, žival ima svoj zakon. Ti boš mnogo trpela. Zakaj hočeš trpeti?»

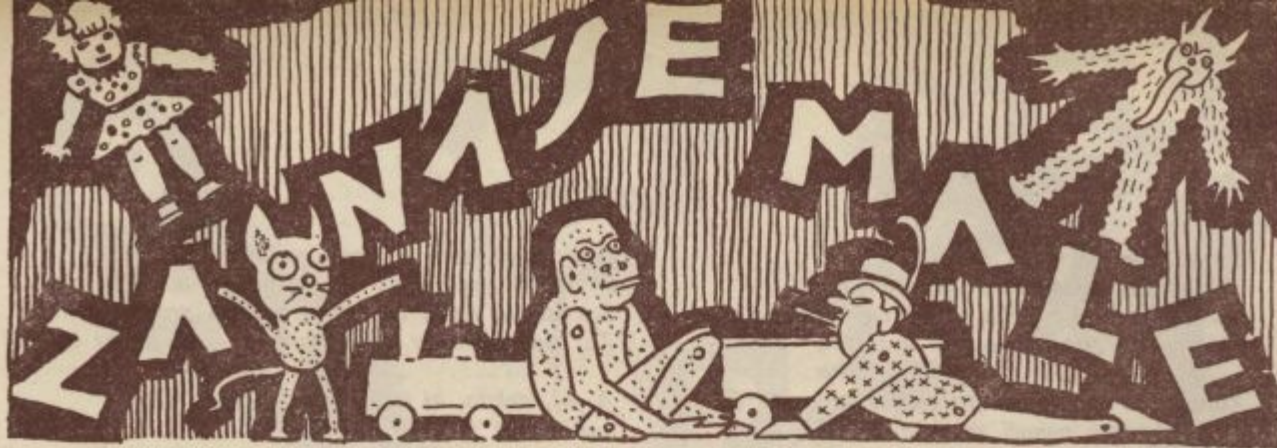
Marfa je veselo odvrnila:

«Ah ne, ljudje so mi že itak preveč na poti. Pogostokrat imam tele sanje: velika množica ljudi stoji okrog mene, sami debeli, veliki ljudje. In čisto drugače govorijo kakor jaz. Jaz ničesar ne morem razumeti in tudi zbežati ne morem. Da bi kar tako skočila preko njih, to ne gre — vseokrog povsod človeška telesa... Ne veš, odkod to pride?»

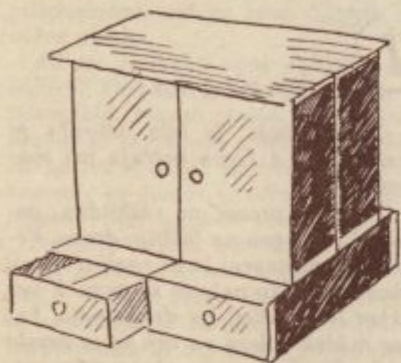
Razulu se je zmračil obraz.

«Svojega otroka preveč hraniš. Kri ti slabi.»

(Dalje prihodnjič.)

Za punčkinu sobico

vam prinašamo danes omaro za obleko in perilo, narejeno iz škatlic za vžigalice. Vrata se sicer ne dajo odpirati, pač pa predala. Kako se vse to naredi, se različno vidi na naši sliki. Zgornja ploča na omari je iz lepenke ali pa iz kartona.

Sladica na stolovem naslanjalu

V vsaki hiši imajo če ne prej in potlej, pa vsaj za praznike takšne ali drugačne sladice, s katerimi se dajo igrati različne kratkočasne igre.

Poizkusimo eno!

Stol prevrnemo vodoravno na tla, tako da je naslanjalo na vrhu. Na naslanjalo položimo sladico (bonbon), igralci pa morajo zapovrstjo poklekniti na stol in poizkušati, da z usti vzamejo sladico z naslanjala, ne da bi si kaj pomagali z rokami (glej sliko). Komur to uspe, je sladica njegova, komur to izpodleti in se prevrne s stolom vred, odstopi, nakar pride na vrsto naslednji igralec.

Ta reč ni tako lahka, kakor se na hitri pogled zdi, in mora biti precej spreten, kdor jo hoče prav napra-

viti, vsekakor pa je zelo kratkočasna in je smeha včasih toliko, da je veselje!

Kako izčaramo madež od tinte iz prta

Prav preprosta umetnost, ki pa vzbudi veliko začudenje, če vse spretno naredimo. Madež na prtju namreč

ni pravi madež, ampak samo košček svetlečega papirja, ki si ga tako izrežemo, da ima obliko madeža. Ta košček papirja položimo hkrati s prevrnjeno prazno stekleničko od tinte na mizo tako, da tega nihče ne zapazi. Nato se naredimo, kakor da

smo se silno prestrašili, ker se nam je zgodila ta nesreča, sežemo hitro v žep po svoj beli robec in ga razgrnemo po madežu. Potem napravimo hokuspokus, poberemo skrivoma papir z mize, vzdignemo čisti robec kvišku in pokažemo strmečim gledalcem čisti prt, na katerem ni več madeža.

Za smeh

«Mirko,» pravi učitelj, «recimo, da srečaš človeka, ki na cesti neusmiljeno pretepa osla. Stopiš k njemu, in ga pregovoriš, da ga neha tepsti. Kakšna čednost je to?»

Mirko: «Bratovska ljubezen.»

*

V muzeju imajo mumijo, ki je zelo razpadla. Pri njenih nogah pa je tablica s številko: 5-825.

«Kaj pa pomeni ta številka?» vpraša Smirek svojega prijatelja.

«Najbrže je številka avta, ki jo je povozil, meni prijatelj.»

Kakor roditelji, tako otroci

Rekordi (prvenstva v raznih sportih) so Američanu pol življenja. Pa nikar ne mislite, da velja to samo za odrasle! V ameriškem kopališču Long Beach na Floridi so nedavno tega priredili veliko dirko otroških avtomobilčkov. Naša slika vam kaže vesele mlade vozače, kako nestrpno čakajo znamenja za «start».

Solnce nam je vsem prijatelj:
zjutraj nas zgodaj v svetel dan zbudi,
ves dan zvestó z neba nas greje in skrbi,
da v polju žito vsako leto dozori.

Zvezde so nam vsem prijateljice:
če kdaj otrok ponoči se zbudi
in skozi okno v zvezde vprè oči,
mu pomežiknejo — in spet s'adko zaspi.

Tudi mesec nam je vsem prijatelj:
on straži zvezde, da jih ne bi kdo ukral.
Za vse na svetu ne bi jih z neba prodal.
Za vsako zvezdo sto cekinov! — pa jih ne bi dal!

A joj, nekdo, ki ni prijatelj naš,
nalil očetu je v srce bolest,
da zdaj ne vidimo ne meseca ne solnca niti zvezd,
le mater, ki tekó ji solze iz oči na pest.

VERA GOGALA:

IRENA IN FEDI

DVA TARZANA

Po dežju je. Majsko solnce zre z jasnega neba. Mokra trava v gozdu se lepi ob bosih nožicah. Kako prijetno reže v nosk v onj po vlagi, po mokrih smrekovih iglah, posutih po tleh, po gobah...

Fedi in Irena se držita za roke in veselo žvižgata. Preskakujeta debele, grčaste korenine starih bukev in kostanjev, skačeta čez potok, drevita skozi mokro praprof in žvižgata. Vse ju veseli in radosti. Svetli, čisti dan, solnce nad njima, zeleni gozd, vse, vse! Če se le pogledata, se že smejeta. Če se oglasi zelena žaba na veji, če zafrfota ptič, če se z mokrega drevesa usuje dež na njiju, se smejeta. Kako lepo je biti otrok!

Irena prav za prav še ne zna pravilno žvižgati. Poizkuša le, kakor mlad kos. Našobi male ustnice in vleče sapo vase. V vsem hoče biti enaka bratcu.

Oglaša se že lakota. Spoj kos kruha in jabolka sta pojedla že takoj zjutraj, ko sta stopila iz hiše. Fedi odtrga mimogrede nekaj mladih smrekovih vršičkov in jih pohrusta. Irena jih natrga kar v predpasnik in seveda sega le po srednjih, najlepših vršičkih. Tudi borovce tako obereta. Stopata po ozki poti in vršiček za vršičkom izgine v njunih ustih.

«Dobro?» vprašuje Fedi.

«Mmmm!» prikimuje Irena s polnimi usti.

«He, poglej Irena tisto lepo, mlado listje. Mhm! To bo zopet nekaj zate. Kar v žepe natlačil!»

Ob poti je drevesce, nežna mlada bukev, vsa v svetlozelenem listnatem plaščku. Lističi, mladi in nežni, so skoraj prozorni. Ko odhajata lačna Tarzana, mole žalostno gole, obrane vejice v zrak in otožno gledajo za otrokoma.

«Dobro?» vprašuje Fedi.

«Imenitno!» odgovarja Irena in si tlači liste v usta. «Kiselkasti so, prav za žejo. Še boljši so kakor kiselica na travniku.»

Fedi in Irena stopicata dalje in ogledujeta, kaj bi še pojedla. Požrešnost je že večja od lakote. Opazita vsako bilko, vsako mlado rastlino, grmovje. Pokušata, grizeta, žvečita, izpljuneta. Celó gobam ne prizanašata.

«Na, pokusi to gobo. — Ali peče? — Ne? Potem je dobra. Zapomni si. — Pokusi še to. Kako se že imenuje? Ne vem. To ješ lahko sirovo. Ima okus po orehih. Nečeš? Bom pa sam. — Ti, Irena! Slišal sem, da jedo celo hudičeve tobake.»

«Fedi!» ga očitajoče pokara Irena, «ne preklinjaj!»

«Ali, saj sem rekel le hudičev tobak. To je vendar goba. Na, pokusi tega mladega. Jaz pa bom s starim kadil. Glej, ph, ph, kako se kadil iz njega. Fuj!»

Irena si maši nos, a tudi brca junaško po starih, kadečih se gobah. Nenadoma vzklikne, se spusti na kolena in prične z obema rokama grebsti po zemlji.

«Glej, Fedi! Sladke koreninice! To bo dobro.»

Iz zemlje potegne celo rastlino s koreninami vred in otrese prst z nje. Nato pobožno in vzhičeno ogleduje svojo najdbo. Fedi jo samo porogljivo gleda, a ne reče nič. Irena lakomno skriva koreninice in jih iz same požrešnosti pogriže kar s prstjo vred, ki se je držala okrog koreninic. Dela dolg obraz, a vendar grize in cmoka, da bi prepričala bratca, kako so dobre. Bahavo si obriše ustnice in tiho in neopazno izpljune zemljo. Takrat pa se Fedi zažene v zmagoslaven smeh.

«Ali so bile dobre sladke koreninice? Veš, kaj si jedla, ti neumnica? To niso sladke koreninice, ampak jelenov jezik. Ali je bilo dobro? Dober tek! A?»

Irena ga preplašeno pogleda, napravi kisel obraz, a se takoj premisli in prepričevalno izjavi: «Pa so bile le sladke koreninice!»

«Zemlja tudi. Je bila dobra?» jo jezi bratec, a Irena vztraja pri svojem.

Da bi se preveč ne razhudila, povabi Fedi Ireno na bližnje drevo. Veselo zdrevi naprej in se zvali v travo. Skoči na nizko vejo in se guga. V velikem loku odleti na drugo vejo, kakor maček spleza na vrh in se veselo maje. Irena pogleda okrog sebe, potem pa skoči na sosednje drevo, spleza previdno po tenkih vejah navzgor in že se guga tudi ona. Veselo vriskata in se pozdravljata.

Joj, ko bi ju sedajle videla mamica? Ali bi bila hitro oba z drevesa!

S tretjega drevesa ju ogleduje veverica. Tudi ona je švignila po tenkih vejah prav v vršiček in se maje tudi ona.

«Ti Irena,» se dere Fedi z vrha. «Tu je gnezdo, že včeraj sem ga zapazil. Poglej, kaj je v njem.» Potuhnjeno se muza in ogleduje sestrico, kako hiti k njemu. Irena v hipu pozabi na svoje drevo, na guganje, veverico, koreninice in na zemljo, in vsa žari v pričakovanju. Kakor opica urno spleza k Fediju v vrh. Rado vedno se skloni nad gnezdece. In glej! V njem je jajčece, majhno, pikasto jajčece. Irena zavriska in iztegne ročico. Fedi jo o pravem času zgrabi in jo posoari.

«Čez teden dni pojdeva zopet pogledat. Takrat bo morda že ptiček. Pusti, da naju ne vidi samica.»

Irena žalostno ogleduje gnezdece in bi najrajši počakala kar na veji, da se tiček izvali.

Ko sta zopet na tleh, vtakne Fedi obe roki v žepe in jo porogljivo in izzivalno gleda. Tako rad bi ji nekaj povedal, nagajivost mu kar bliska iz oči. A se premisli. Bo čez teden dni večje veselje! V škodoželjnosti uživa že naprej. Saj je jajčece sam napravil in ga položil v gnezdo. Irena pa lahko čaka do sodnega dne na mlađička!

Zadnje dni marca ali pa vsaj prve dni aprila je treba prezračiti omare in — denarnice. Pomlad prinaša vedno vse polno novega blaga, novih barv in vzorcev. Letos je vse prav rafinirano izbrano, tako da kar najbolj prispeva k mladostnemu videzu žene. Skrbno bo treba izbrati razna modna dopolnila, od katerih je prav dosti odvisen celotni videz obleke.

Ali ste že videli nove velike zaponke v obliki kaveljčkov, ki se pa tudi zapenjajo tako kakor kaveljčki — na babico? Dobe se gladke kovinaste, lesene ali pa iz celuloida. Uporabljajo se namesto gumbov pri kostumih, plaščih, telovnikih, bluzah, krilih in žemprih. Za svilene obleke so pa primerne kovinaste zaponke, okrašene z biseri. Tudi pasovi se zapenjajo z velikimi zaponkami, ki spominjajo na srednjeveške oblike. Pasovi, bodisi pri plaščih, kostumih ali pa pri oblekah, so precej široki in so iz mehkega usnja ali pa iz blaga, iz kakršnega je obleka ali plašč. Novost so zaponke in gumbi, preoblečeni z usnjem, ki so pa seveda primerni le za sportne obleke. Pri sportnih oblekah vidimo pogosto tudi usnjene ovratnike, zapestnike in paspule; iz usnja so pa tudi okraski za sportne klobuke.

Letošnje modno bombažasto blago je tako rafinirano izdelano, da se na hitri pogled ne loči od volnenega. Iz tega blaga se šivajo kostumi, kompleti, plašči in obleke. «Velika moda» je tudi flanela, ki je najpečkrat črtasta. Iz nje se šivajo sportne bluze, pa tudi cele obleke, iz enobarvne flanele pa lahki plašči. Piké, nabaden in s satinastimi efekti, se uporablja za garniture in kraovate, s katerimi so okrašene obleke in bluze. Ovratniki se pa šivajo prav dosti iz enobarvnega in vzorčastega, ponajpečkrat pikčastega organdija.

V Parizu propagirajo na roko pletene kostume, toda samo za sport. V splošnem se pa tudi letošnjo pomlad prav dosti nosijo pletene bluze, puloveri, rute in šali, ki bodo ostali prav gotovo še za poletje.

Lične so sportne bluze na zadrگو. Spredaj so namesto gumbov in gumbnic narejene luknjice, skozi katere se prepleče vroica tako kakor pri čevljih. Na takih in sploh na sportnih bluzah se nosi izšito sidro ali monogram. Prijazne so bluze s podaljškimi v obliki širše volane — posrečen rokoko sredi dvajsetega stoletja.

Visoko k vratu zapete obleke in bluze so značilne za letošnjo pomlad. Koničasti, okrogli in štirioglati mali vratni izrezi so navadno izpolnjeni z aranžmajem iz čipk, tila ali mehke svile ali pa z ovratnikom, kar da obleki svež izraz. Na prednjem delu obleke ali krila vidimo pogosto globoke gube, ki so pa všite precej nizko, ponajpeč v višini kolen. Ako je ves prednji del krila položen v gube, tedaj so pošite do kolen, tako da se odpirajo le spodaj, kajti letos moramo biti vitke čez boke. Praktičen okras na bluzah, oblekah, jopičih in plaščih so našiti ali zarezani žepki.

Zelo umirjeno so okrašene rame. Ponajpečkrat so preko njih v treh ali več vrstah pošite tresce, bize ali drobne gubice. Tudi rokavi so bolj preprosti kakor lani. Najnovejši so razširjeni od zgoraj dol, v presledkih, tako kakor pagoda. Ozki rokavi imajo na komolcu ali pod ramo podolgovate zareze, okrašene s štepico ali pa obšite z bizami.

Plaščev in jopičev navadno ne zapenjamo, marveč jih nosimo odprte, tako da je videti bluzo ali obleko. Veselo se tudi svetlika pisana bluzna izpod kratkega jopiča, ki je zapet le v pasu z modno zaponko. Visoko zapete bluze so pri vratu zvezane s široko petljo, ki se potegne izpod jopiča ali plašča, tako da sedi na reverjih kakor velik pisan metulj. Petlje, večje ali manjše, so letos povsod, kjer je treba kaj speti: ob vratu, na rami, na pasu itd. Na oblekah iz enobarvnega blaga se nosijo pisani šali, monotono obleko pa tudi poživi veseli žabó.

Za nove plašče, ki se nosijo ponajpeč ohlapni, je primerno le mehko volneno blago, ki je podobno frotirju, in pa novo modno blago, ki spominja na tvid. Pazite torej, kadar kupujete blago za tak plašč. Sportni plašči imajo velike žepe, široke pasove z velikimi originalnimi zaponkami, velike mehke reverje in preproste zapestnike. Dežni plašči se razlikujejo od njih samo po materialu. Sešiti oziroma zlepljeni so iz impregniranega satina in svile ali iz gumirane umetne svile, iz gabardena ali pa iz impregniranega volnenega blaga z lasom. Vsi pa so prav zares elegantni.

Spomladanski klobučki in slamniki so nas precej presenetili. Takole izprova se nam je zdelo, da se je mama zmotila in pokrila klobuček svoje hčerke. Za tirolskimi klobučki, ki so zakrivali čelo, so naenkrat tu klobučki z zavihanimi krajevci, tako da ni videti le vsega čela, ampak tudi precejšnji kos pričeske. Za mlade negovane obraze to ni noben problem, pač pa je to problem za nagubano čelo. Pa tudi zanje je poskrbela moda na ta način, da je pripela na tak klobuček kratek pajčolan, ki zakrije to, kar se mora zakriti. Spodnji robovi zavihanih krajevcev so često pošiti z drobnimi cvetkami. Splošno so slamniki precej okrašeni z umetnim cvetjem iz svile in s peresi.

Prikupno ali moderno?

Kako pogosto se dandanes dogaja, da se žene slepo ravnaajo po vsaki modi. Ko bi le mogle uvideti, kako je to nespametno in kako same sebi škodujejo. Nekdo v Parizu si je domislil, da bi se morda kakšni ženski podal visok klobuk ali čepica, ki zakrije čelo. In takoj plane nešteto žensk po tej njegovi mušici. Prav nič jih ne izpametuje pogled v ogledalu, ki pravi: «Tvoja glava je za to modo preveč okrogla» ali pa: «Svoj

obraz na umeten način še raztegneš. Čelo, najlepši del svoje glave, skrivaš...» Ne, ker je moda taka, je treba ubogati!

To je velika neumnost, drage moje. Sama neumnost! Vendar pa poznamo zdravilo zanjo: Trezno presodite same sebe, svoje obleke in svoje klobuke. Kjer opazite kaj takega, kar se vam ne poda, bodite neusmiljene in vrzite navlako stran, čeprav ste jo morda pravkar dobile od svoje šivilje. Spoznajte vendar, da je moda samo kažipot, ki kaže smer, pravo pot pa morate najti same, če hočete doseči uspehe.

Moderni spomladanski plašči

Lahak plašč iz modnega bombažastega blaga. Namesto ovratnika ima široko petljo iz svilenega žameta, ki se spredaj zavezuje. Na rokavih ima v dveh skupinah pošite drobne vrovice. Eleganten spomladanski plašč iz črnega sukna, okrašen s široko vezanko iz svetle svile. Tudi našitki na rokavih so iz enake svile.

Spomladanski plašč iz lahkega volnenega blaga, okrašen s svilenim plišem.

Plašč iz lahke flanele. Veliki ovratnik, ki je široko prekrizan, je okrašen s štepico ali pa je pošit s svilenimi tresami ali bizami.

Desna slika:

Spomladanska obleka iz črtastega blaga. Zapenja se z modnimi lesenimi gumbi in je okrašena z ovratnikom in pasom iz svetlega mehkega usnja.

Popoldanska obleka iz svilenega krepa. Krilo je popolnoma gladko, le v višini kolen ima prišito široko pliširano volano. Tudi ob vratnem izrezu je okrašena z pliširanjem.

Preproste, pa vendar

moderne obleke

Popoldanska obleka iz temnozelenega volnenega krepa. Ovratnik in zapestniki so iz belega pikeja, pas pa je usnjen, in sicer v barvi obleke.

Popoldanska obleka iz modne pikčaste svile. Petlja v pasu, ovratnik in perutičke so iz svilenega tila.

Popoldanska obleka iz enobarvnega volnenega krepa, okrašena s plastronom iz svilenega žameta. Modna spomladanska obleka iz kariranega volnenega blaga, okrašena s svetlim ovratnikom in petljo. Na prednjem in na zadnjem delu krila so položene globoke gube. Životek je koničasto podaljšan pod pas.

Spomladanska obleka, sešita iz temnega modnega blaga in okrašena z velikim dvojnim ovratnikom iz svetle svile.

Preprosta popoldanska obleka iz modernega toida. Bluza je podaljšana čez pas in zapeta z gumbi po vsej dolžini.

NOVOSTI LETOŠNJE POMLADI

Spomladanski kostum iz temnosivega blaga «angora». Svetla bluza, ki je zapeta visoko k vratu, je spredaj zavezana v široko petljo.

Sportni kostum, kombiniran iz enobarvnega in kariranega volnenega blaga. Posebnost je modni stoječi ovrtnik pri jopiču.

Spomladanski komplet, sešit iz enobarvne volnene flanele. Bluza, ki je zapeta visoko k vratu, je sešita iz temne «angore» in okrašena s štepico. Tudi vsi šivi na jopiču in na krilu so okrašeni s štepico.

Spomladanska obleka v videzu plašča, sešita iz črtastega volnenega blaga. Gumbi, ovrtnik in zapestniki so iz svetlega usnja.

Dekliška spomladanska obleka v videzu kostuma. Sešita je iz modnega kariranega blaga, telovnik pa je lahko iz svile ali pa skovačkan iz volne.

Spomladanski komplet, sešit iz lahkega toida. Bluza je lahko iz svetle svile ali pa iz svilene trikotina.

SPOMLADANSKA MODA

L I S I C E

L
I
S
I
C
E

srebrne, Alaska črne, modre in rjave, polarne bele, polarne zlate, mongolske, norveške naravne in barvane, naše gorske in poljske, skunks lisice

v veliki izbiri in po cenah, vsem dostopnih

KRZNO LAPAINE – GAJEVA 6

TELEFON 37-37

*

TELEFON 37-37

To ni šopek, ampak lahko bi rekli, cvetna butara, ki je cvetela na široko-krajnem slamniku naših prednic.

ZGODOVINA ŽENSKEGA KLOBUKA

Zgodovina ženskega klobuka sega daleč nazaj. V zgodovini grškega teatra čitamo, da so prihajale Grkinje k predstavam ogrnjene v plašče, na glavi pa da so imele velike slamnike. Da so se zavarovale proti solncu, pa so imele s seboj tudi solnčnike. Gotovo niso imele te dame vsako sezijo novih slamnikov. Saj so prebile večji del svojega življenja v hiši in zato jim pokrivalo ni bilo toliko potrebno kakor dandanašnji ženi, ki mora na delo, v urad, po poslu in na zabavo, tako kakor moški. Proti

koncu trinajstega stoletja so se pojavila v Evropi ženska pokrivala, ki so imela obliko dandanašnjega bareteta. Za ta pokrivala se baje takrat žene niso preveč navduševale. Bavarska vojvodinja Izabela je uvedla na Francoskem žensko pokrivalo, ki je bilo podobno dandanašnjemu klobuku. Vse Francozinje so se navdušile zanje in hitro se je razširilo tudi po ostalem modnem svetu. Kmalu pa je začela moda obliko tega klobuka pretiravati v višino in širino. V dobi renesanse so doživela ženska pokrivala veliko izpremembo. Kraljica Beatrice je uvedla silno širok klobuk, pa tudi druge evropske kraljice so se živo zanimale za modo klobukov. Znana Katarina Medici je nosila klobuk iz žamet, ki je bil okrašen z biseri in dragocenim ptičjim perjem.

Prvi majhni klobučki v dandanašnji obliki so se pojavili v devetnajstem stoletju. Konec tega stoletja so

Svila, ki je krasila ta klobuk, bi danes ta dan skoraj zadostovala za večerno obleko.

Kam so priletele japonske rajčice in afriški noji! Dobro, da takrat ni bila moderna vitka linija, sicer bi rajčice in noji odnesli lastnico v svojo domovino.

pa prišli v modo klobuki s pretirano širokimi krajevci in pretiranimi okraski iz ptičjega perja in cvetja.

Oblika klobuka je pa precej odvisna od mode las ali pa nasprotno. Ko se je po svetovni vojni pojavila moda kratkih las, se je način pokrivanja klobukov popolnoma izpremenil. Kratko prstriženi lasje so najbolj zadovoljni z majhnimi klobučki, umetnost ondulacije pa tudi ne trpi, da bi se lasje preveč pokrivali. Majhen klobuček zahteva torej negovano pričesko, negovana pričeska pa se uveljavi pri majhnem klobučku.

Prva kritika

Kritika je zato na svetu, da pohvali dobro in opozori na napake.

Če se kdaj primeri, da morate oceniti nekaj, kar je človek prvič v življenju poizkusil, bodite prizanesljivi.

Veliko talentov, ki bi lahko v življenju človeštvu dosti koristili, se samo zato ni razvilo, ker so jim ljudje v začetku preveč ostro pokazali vso nepopolnost njih prizadevanja. Vsi tenkočutni in mehki ljudje izgube takoj pogum, če jih kdo prvič preveč raztrga.

Pomisliti moramo, da lahko skromen, a vztrajen, vsaj malo nadarjen človek več doseže kakor tisti, ki mu manjkata vzlic iznajdljivosti resnost in pridnost.

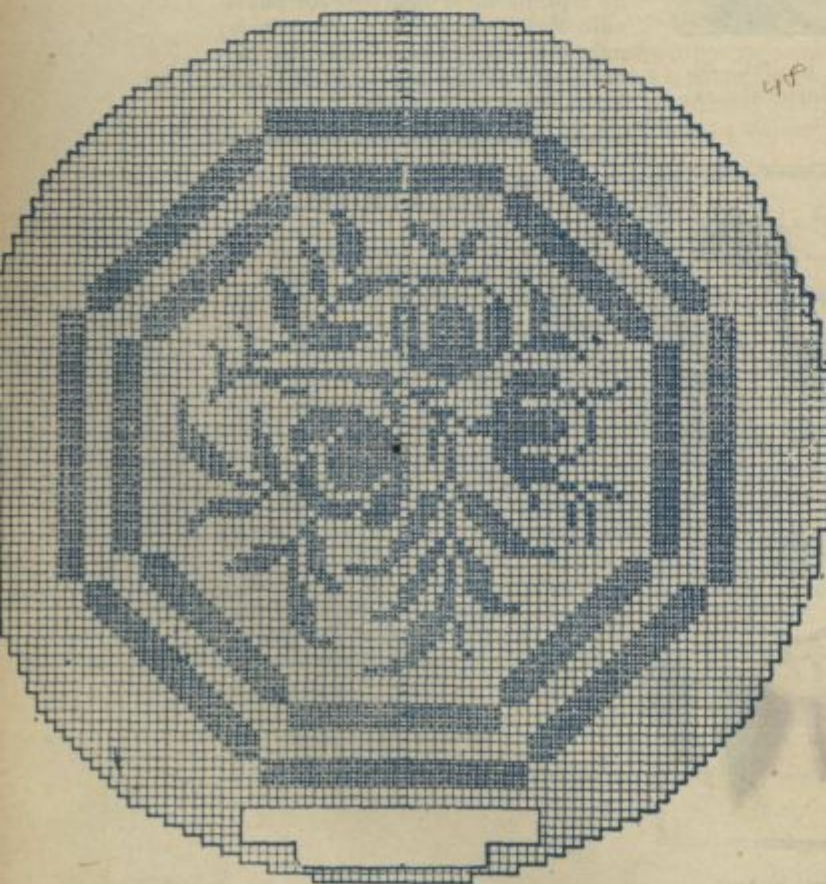

Garnitura za pisalno mizo, izdelana na aplikaciji na usnju. Osnova je črna, motivi so rdeči in beli, obrobljeni z zlato ali srebrno nitjo.

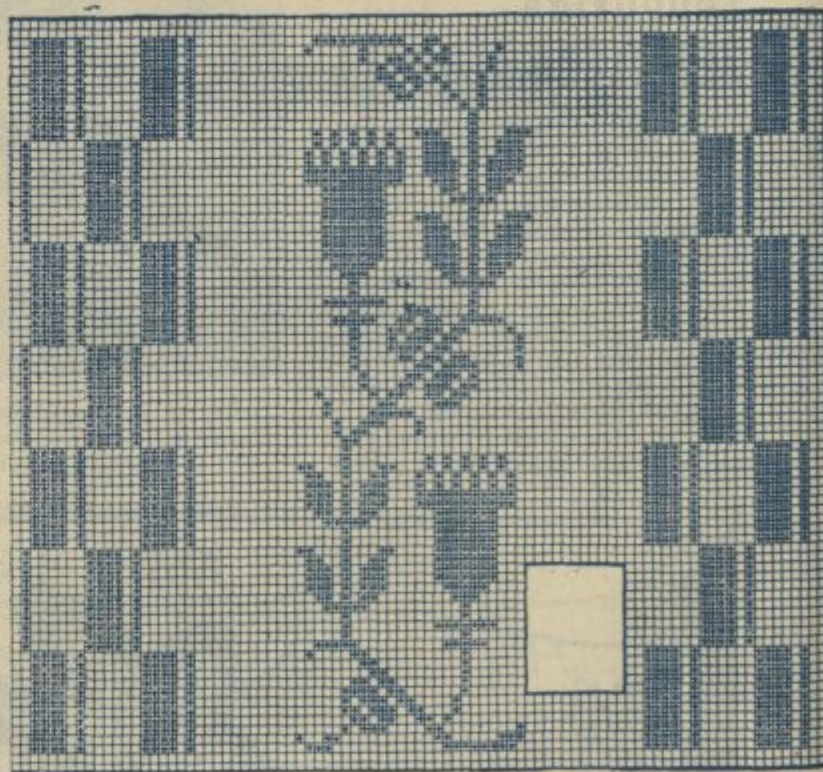
V okras
Vašemu
stano-
vanju

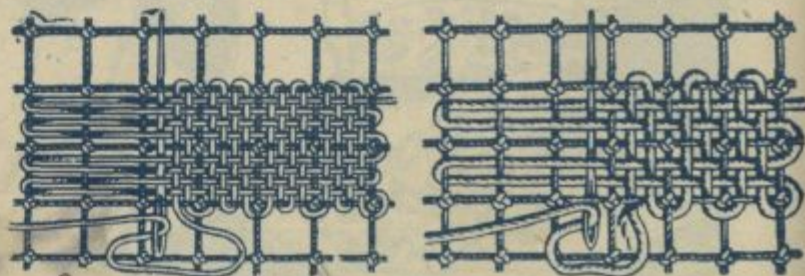
Okrogla blazina je izšita na mrežici, katere okenca so pol centimetra velika. Ta blazina meri 46 cm v premeru. Vzorec je izšit v gostem platnenem vbodu. Druga blazina ima obliko pravokotnika, vzorec pa je izšit izmenoma v redkem in gostem platnenem vbodu. Na spodnji sliki vidite način, kako se izšivata na mrežici gosti in redki platneni vbod. Pri redkem se prevleče nit dvakrat po dolžini kvadratov, ki se prekrizajo potem tudi dvakrat po širini, tako da nastane vezba kakor pri platnu. Pri gostem platnenem vbodu pa je prevlečena nit štirikrat po dolžini in štirikrat po širini. Oba motiva se lahko uporabita tudi za prte. V tem primeru se izšijeta na mreži z večjimi okenci.

Povečani vzorec za okroglo mrežano blazino. ■ Platneni vbod □ mreža.

Povečani vzorec za pravokotno blazino. ■ Platneni vbod □ mreža.

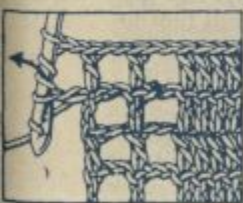
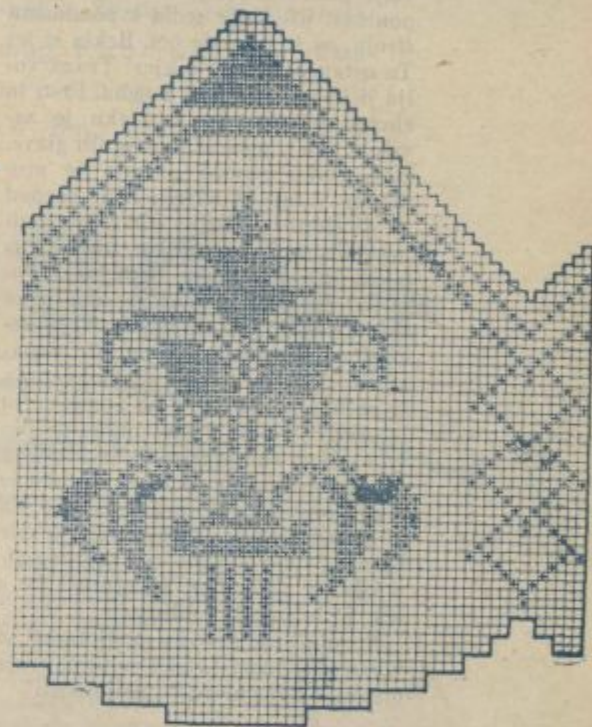
MODERNE ZAVESE

Čipke za zavesne in pregrinjala, skvačkane po vzorcih za mrežanje in okrašene z dolgimi resami iz lanenega sukanca. Skvačkane so lahko iz belega ali barvastega kvačkanca. Čipka je široka brez res 53 cm, zobje pa po 56 cm.

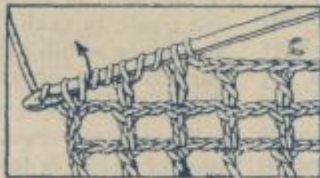
Ta vzorec se lahko uporabi tudi za mrežane čipke.

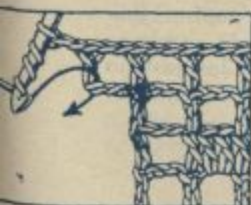
*Povečana
dela
kvačkanih
čipk*

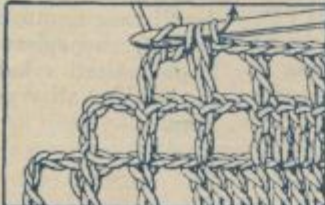
Kako se skrajšuje vrsta.

Kako se čipka razširja v ravni vrsti.

Kako se čipka razširja ob strani.

Kako se skrajšuje čipka ob strani.

Čipka je široka brez res 48 cm, zobje pa po 35 cm. Tudi vzorec te čipke se lahko uporabi za mrežano čipko.

Vzgoja k podjetnosti.

(Koniec.)

Pa porečete: «Kdo pa verjame dekletu, ki se pride ponujati?» Pa naj stori tako, kakor je storila tale: Prišla je v neko pisarno in prosila šefa, ali ji dovoli, da napiše na njegov stroj prošnjo za službo, češ da zahteva delodajalec s strojem pisane ponudbe. Gospod ji je seveda rade volje ustregel, ker je bila vljudna in ponižna. Ko pa je sedla k pisalnemu stroju, so ji zažarele oči. Rekla si je: Tu ostanem, ali pa nikjer! Trdna volja ji je pomagala do uspeha. Prsti so zbrzeli po tipkah, po zraku je završalo. Vsi v pisarni so dvignili glave, zakaj tako urnega pisanja še niso nikdar slišali in videli. Sam gospod šef je stopil k stroju: «Če pišete tudi tako čisto, kakor pišete hitro, Vas takoj sam sprejemem v službo!» Pogledal je ponudbo, ki je bila prav dobro sestavljena in napisana v rekordnem času brez najmanjše napake. In dekle je dobilo službo, čeprav se je naučilo ponudbo na pamet in jo je pri prijateljici v pisarni, ko ni bilo šefa doma, stokrat prepisala. Tudi ta deklica je bila podjetna, zakaj bila je tako prepričana o svojem uspehu, da bi poizkušala to tako dolgo, dokler bi ne dobila službe. S svojo spretnostjo je vzbudila pozornost, in s tem je bila igra dobljena.

Neodločnost je ovira podjetnosti in vzrok neuspeha. Vzgojajte torej svoje otroke k odločnosti in podjetnosti!

Kam z našimi dekletimi.

Pred nedavnim je pod okriljem društva «Šola in dom» naš znani pedagog univ. prof. dr. K. Ozvald predaval o tem zelo aktualnem vprašanju, ki ga prinašamo v posnetku.

Predavatelj ni govoril o tem, kam z že izšolanimi dekletimi. Posegel je globlje: kako je v šoli pripravljati dekleta za življenje, da jih ne bo doletela ista usoda, kakor toliko njihovih starejših tovarišic, ki so brezposelne. Navsez, naj stopijo ženske v samo ženske poklice, je slaba medicina. Kar velja za sodobnega moškega, velja prav tako za sodobno žensko. Vzgoja ženske za življenje je zadnjih sto let ostala v bistvu enaka, kljub temu, da se je življenje v tem času v poli-

tičnem, gospodarskem in socialnem oziru popolnoma izpremenilo. Tu je torej vzrok, da se je ženska naenkrat znašla nepripravljena za vstop v življenje.

Razmere so prisilile žensko v poklice. Ali pa sodobna ženska s svojim delovanjem v poklicu škoduje moškemu: Trditev, da je ženska prirodno bitje, ki nima v kulturnem življenju ne mesta ne sposobnosti, ne drži.

Kaj pa pomenijo ženske sile v celoti današnje kulture? Nobeden izmed opravkov, ki ga že od nekdaj opravlja moški (umetnost, znanost, tehnika), ne izključuje ženske. Življenje sodobnega človeka ni več celota kot poprej. Danes vlada princip delitve dela in specializacija. Nobeden teh poklicev ne zahteva in ne pušča več človeka celega; zato je sodobni človek razklan, z njim pa tudi človeška družba in kultura. Edino sredstvo proti razkrajajočim težnjam bi bile neke kulturnosintetične sile. Teh razumsko usmerjeni moški nima. Živi vrecel teh je samo ženska s svojim, k celotnosti in enotnosti življenja obrnjenim instinktom, ki ji večkrat vodi besedo in roko, da se dejanje izvrši v prid človeštvu. — Usmerjenost k življenju kaže njen močno razviti čut odgovornosti, ki ga ima ženska v veliko večji meri ko moški. Ona pa je tudi vir moralnotvornih sil. To so prednosti ženske od vekomaj in za vekomaj. — Dekleta je treba torej usposablјati predvsem za udelestvo v kulturno-sintetičnih plasteh življenja. Bodočnost žensk je le v tem, da se izobrazujejo tako, da bodo, kadar bo treba, kos svojim kulturnim nalogam. Pri njih je treba poleg oblikovanja obče človeške sile roke in duha razviti zlasti še to, kar imajo specifično ženskega, zlasti čut za kulturno vest. Le tedaj in tam bo njih uspeh, če bodo svoje mesto izpolnjevale tako, kakor zahtevajo tisti kulturni interesi ljudske celote, kjer moški ne ustreza. Pri vsem tem naj pa ženska stopa v poklic kot ženska. — V stremljenju po vsem tem se mora kajpada načelno izpremeniti šola, obenem pa je nujno potrebno delovanje žensk samih v to svrhu.

Privoščite svoji znanki nekaj prijaznih besed. Priporočite ji, da se naroči na «Ženo in dom». Potem si izberite lepe nagrade, ki so razpisane na strani 109 štev. 3.

Otrokov zgled.

V prvi vrsti je mati otrokov zgled. Kar mati stori, je otroku v prvih letih zakon. Vse se mu zdi prav, kar mati odloči, kar mati je, kar govori, kar dela. Otrok se v zgodnji mladosti zmeraj ravna po materi. In če mu kdaj kdo kaj očita, se bo pogosto zgodilo, da bo odvrnil: «Mamica je prav tako storila.»

Zato se mora vsaka mati zavedati, da ima v svojem otroku strogega opazovalca. Zavedati se mora, da jo bo precej posnemal. Mati, ki kdaj pozabi, da jo otrok gleda in stori pri tem kaj takega, česar bi sicer ne storila, naj se ne čudi, če bo opazila isto slabo lastnost drugi dan pri otroku. Otrok je dostikrat ponosen, da lahko mater posnema, in se čudi, če mu kdo prepove kaj takega, kar je pri materi videl.

Otrokova vzgoja ni nič težavnega, če je mati dobro vzgojena. To je prav tako kakor s podlago v šoli. Z lahkoto ga bo mati naučila lepega vedenja, poslušnosti in čuta za opravljanje dolžnosti. Sledovi skrbne vzgoje bodo ostali tudi še takrat, ko bo otrok že davno dozorel. Če je imel otrok lepo mladost, če je imel starše, ki se niso prepirali in so rajši drug drugemu ustrezali, si bo otrok ta zgled podzavestno vtisnil v dušo in se po njem ravnal. Razvil se bo v človeka, kakršen mora biti.

Kako resničen je pogovor, da imajo vsi starši takšne otroke, kakršne zaslužijo. Otrokom, ki so dobro vzgojeni in ki so se dovolj zgodaj navadili poslušnosti, življenje ne bo tako težavno kakor trmastim svojeglavcem. Ti otroci se bodo znali ukloniti, če bo treba, in ne bodo pri tem preveč trpeli. In znali bodo biti tudi tovariški, če so bili priče resničnega tovarištva med očetom in materjo v domači hiši.

Dandanašnji čas zahteva nesebičnost in zmisel za tovarištvo. Dolžnost vsake matere je, da ta dva čuta v otroku razvije, da utrdi njegov značaj in da je sploh otroku zmeraj svetel zgled. Zmeraj moramo imeti dovolj časa za otroka in popisati mora malo, nepopisano duša otroka z lepoto, zatreti v kali vse lastnosti in jih izoblikovati v polnovrednega človeka.

ZOBNI KAMEN

-vir vsega zla - POKAŽE PREISKAVA

SARGOV

KALODONT

Proti zobnemu kamnu

Nespametno bi ravnal, kdor bi čistil zobe, pa bi se hkrati ne zmenil za nevarni zobni kamen. Zakaj celo najbolj zdrave zobe lahko razrahlja, da začno izpadati. Kdor si redno čisti zobe s Sargovim Kalodontom, se ubrani zobnega kamna.

Sargov Kalodont je edina zobna krema pri nas, ki ima v sebi sulforicinov oleat po dr. Bräunlichu, ki odpravi nevarni zobni kamen in ki prepreči, da se ne naredi drug. Kdor porabi vsak dan nekaj minut za nego zob — ima vse svoje žive dni zdrave zobe!

Spati ne moreš?

Nespečnost je ena tipičnih boleznih sedanjega časa. Vzroki so lahko telesni in duševni. Duševni so: skrbi, vznemirjenost, hude sanje. Zunanji, telesni so: izprememba okolice, pretople ali prehladne spalnice, odprta ali zaprta okna itd. Med telesne bolezni, ki povzročajo nespečnost, štejemo vse tiste, ki so v zvezi z bolečinami, srbenjem, kašljanjem, nerednim dihanjem in nepravilnim delovanjem srca. Zdravnik mora natanko izvedeti, kaj je vzrok nespečnosti, potem šele lahko predpiše pravo zdravilo. Naj pa že bo kakorkoli — bolnik ne sme zvečer brati razburljivih knjig, ne sme se ukvarjati s preveč razburljivim duševnim delom in pazi naj, da ne bo imel spalnice

ob oknu na cesto. Važna je tudi temperatura v sobi. Ponoči je najbolje, da ne presega 15° Celzija. Odeje naj ne bodo pretežke. Preden gre človek spat, naj se malo izprehodi. S polnim želodcem naj ne hodi v posteljo. Leže naj vsak večer ob isti uri. Časih koristijo tople nožne kopeli ali pa prha, seveda ne prevroča (32—35° C). Tudi mrzli obkladki na čelu so dobri. Preveč alkohola zvečer škoduje. Zelo važna je avtosugestija. Nekateri ljudje se tako boje, da ne bodo zaspali, in potem res ne zaspe. Te bojazni se morajo odvaditi. Če vse to ne koristi, poskusite z baldrianovim čajem, ki miri živce in ureja delovanje srca. Le k veronalu, luminalu in podobnim zdravilom se nikar ne zatekajte!

Prenapolnjen želodec

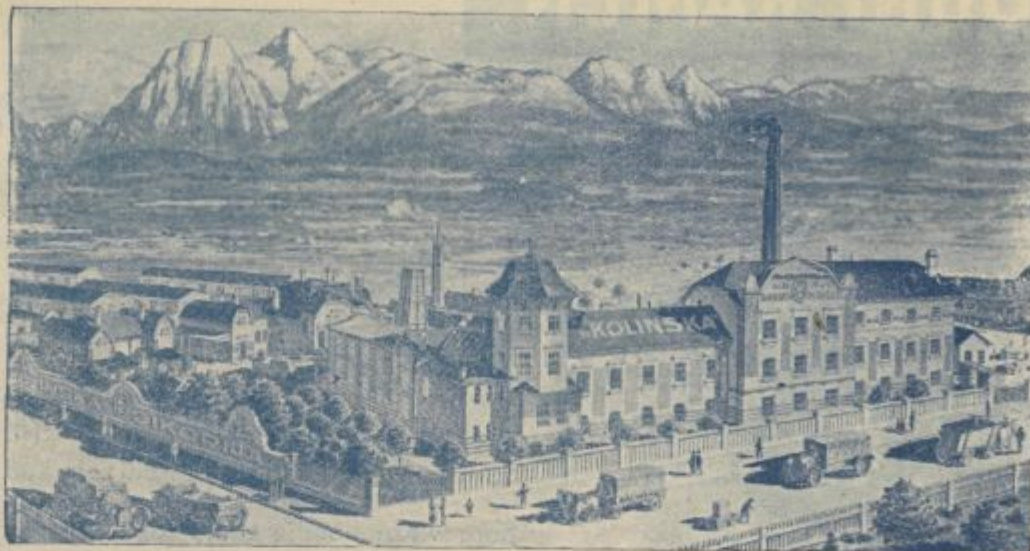
dela rad težave. Te boste preprečili, če vzamete za noževno konico natrona. Tisti, ki sploh neradi jemljejo suha zdravila, naj vržejo v kozarec žličko natrona in prilijejo malo kisa. Ta pijača se bo penila in kipela. Deluje pa zelo osveževalno in njen blagodejni vpliv se takoj pozna.

Če te po ušehih trga.

Najboljše sredstvo proti trganju po ušehih je toplota. Topli obkladki ali pa ogrevalac (termofor). V uho kanemo nekaj kapljic pet odstotnega karbolovega glicerina. Olje ni priporočljivo, ker preveč draži sluhovod. Če to ne pomaga, je treba iti k zdravniku. Če ima bolnik obenem tudi vročino, je treba zdravnika takoj poklicati.

Spomladanska vest za mlado in staro

Moderna doba nas je dovedla do tega, da se vse preveč oddaljujemo od naravnega, prirodnega, in da se vse preveč zatekamo k umetnemu, narejenemu. Toda pramodra, skrbna mati priroda nam daje zlasti v spomladanskem času presnavljanja čudovit migljaj, da se tudi v nas zbudi težnja po naravnem prerojenju. — Z zadovoljstvom lahko ugotovimo, da so se ljudje vzlic nagnjenju do neprirodnega vendar že precej bolj šali, zakaj medtem ko še pred

Če govorimo o napredku naše industrije, moramo v prvi vrsti spregovoriti nekaj besed o naši stari renomirani firmi: **Kolinski tovarni cikorijske, d. d.** v Ljubljani.

Že od leta 1909. naprej smo imeli priliko občudovati energijo, s katero se je to podjetje počasi, vendar sigurno razvijalo in po svetovni vojni z začetim delom vztrajno nadaljevalo. Bili so takrat težki časi za vso našo industrijo, vendar je **Kolinska** z marljivim in racionalnim delom v l. 1922. popolnoma preuredila svoj obrat, dopolnila tovarno z novimi zgradbami in jo opremila z modernimi stroji, ki garantirajo prvovrstno blago.

Tovarna izdeluje vse vrste kavnih dodatkov, posebno znano «**Kolinsko cikorijsko**», «**Redilno kavo**» s srcem, «**Figovo primes**» itd.

Pogon je urejen po najnovejših pravilih tehnike ter znaša kapaciteta tovarne do 180 vagonov letno.

Kolinski kavni dodatek vsebuje prvovrstne hranilne snovi ter je vsled tega zelo zdrav in okusen pridatek za kavo.

Naša sotrudnica si je pred kratkim ogledala to tovarno in je mogla le z zadovoljstvom konstatirati, da vlada vsepovsod v tovarni najlepši red in res vzorna snaga.

To podjetje spada sedaj med naša najbolj solidna domača podjetja in zasluži, da se njegovi izdelki čim več uporabljajo in priporočajo.

nekaj desetletji nihče ni mislil na to, da bi spomladi kaj storil za svojo zdravstveno obnovo in naravno pomladitev, so dandanes že zelo v navadi tako zvana spomladanska zdravljenja, od katerih je splošno priljubljeno pomladansko zdravljenje s Planinka-čajem, ki je že v najširših krogih zelo razširjeno.

Z gotovostjo je pričakovati, da bo videl prihodnji rod bolj odporne in zdrave ljudi, kakor jih vidimo mi. To pa prav zaradi tega, ker se že sedanji rod pravočasno bori proti staranju. Pozna namreč vzroke pre zgodnjega poapnjenja žil prav tako kakor usodne posledice neredne prebave, ki razdira staničje in krajša življenje, ter iz tega razloga tudi že pozna velikanski pomen pravilnega čiščenja in obnavljanja krvi.

Dandanes se je na primer v pre mnogih družinah že čisto udomačilo 6- do 12tedensko spomladansko zdravljenje s Planinka-čajem Bahovec. To pa zaradi tega, ker je sestavljen večinoma iz izbranih zdravilnih planinskih zelišč, ki slovijo po svoji učinkovitosti pri slabi prebavi in napenjanju, zlati žili, srčnem zamašenju in srčni oslabeledosti, pri poapnjenju žil, slabokrvnosti in s tem združeni nespečnosti, nervozni in glavobolu.

Kurjava.

Železno ognjišče.

Domače ognjišče je že od davnih dni izraz prijetnega in udobnega družinskega življenja.

Preprosto odprto kmetiško ognjišče, okoli katerega se pozimi odigrava vse vaško življenje, se je v mestih nekako pomeščeno. Topli in prijetni plamen, ki na kmetih ogreva in obenem razsvetljuje hišo, so meščani zaprli v nekakšno peč, da bi bolj izrabili njegovo toploto in da bi laže ustrezali svojim razvajenim želodcem. Nadležni dim pa, ki se z odprtega ognjišča širi in plazi po vsej hiši in ki ga prenesejo le močna in zdrava pljuča kmeta, so zapodili in zaprli v ozek dimnik, da ne kuži še tiste pečice zdravega zraka, ki po sili

uide med tesno mestno zidovje. Nekaj je pa gospokemu tovarišu le ostalo. V njem gori večni ogenj, ki ga kakor svečenica čuva zvesta gospodinja in skrbi ob njem za telesni blagor svoje družine. Pozimi je pa tudi v mestu ognjišče prijetno pribežališče za vso družino.

Vsako železno ognjišče ima na vrhu ploščo iz litega železa, v kateri je ena ali več okroglih lukenj, ki so pokrite z obroči. Pod ploščo je gorišče, ki je sprajeno z vratci, zadaj pa ograjeno z zidanim obokom; na dnu ima pa železno rešetko, kamor nalagamo kurivo. Stene gorišča so obložene z nezgorljivo opeko. Kadar v ognjišču gori, odhajajo segreti plini iz gorišča po praznih prostorih okoli pečice in kotlička za vodo v dimnik. Ti prazni prostori so pljuča ognjišča

Poročile so se naročnice: gospodična Mina Kellenbergerjeva z gospodom Ivanom Babulkom od Svetega Benedikta; gospodična Anica Kumarjeva z gospodom Jožkom Hrovatičem iz Mokronoga in gospodična Marica Jerovškova z gospodom Jožefom Štauberjem iz Lokmitra.

Iskreno čestitamo!

in jim pravimo oddušniki. Pod železno rešetko gorišča je prostor za pepel ali pepelnjak, ki se zapira z vratci ali pa tiči v njem železen predalček, kamor padajo ogorki in pepel in ki hkrati zapira ta prostor.

Kako ognjišče vleče ali diha in kako se razgreje, je odvisno od velikosti in višine gorišča od višine zidnega oboka, od površine rešetke in še od nekaterih okolnosti. Dobro ognjišče mora biti zgrajeno po tehle načelih:

a) Pravilna razdalja med ploščo ognjišča in rešetko je pri majhnem ognjišču 15 do 16 cm, pri srednjem 17 do 18 cm, pri velikem ognjišču pa 20 do 22 cm.

b) Površina rešetke se ravna po velikosti ognjišča in meri 12 do 25 cm.

c) Oddušnik med ploščo in zidanim obokom naj bo pri majhnih ognjiščih visok 5 do 6 cm, pri velikih pa 6 do 7 cm.

Če je rešetka pregloboko vzdana, se plini, preden pridejo do plošče, preveč ohladijo, vsled česar se plošča le počasi ogreva.

Prav tako porabi ognjišče več kuriva kakor je treba, če je zidani obok v gorišču prenizek ali pa če je začetni oddušnik previsok, ker se tudi v tem primeru segreti plini preveč ohlajajo.

č) Zlasti pa opozarjam, da ne sme imeti ognjišče nikjer nobene razpoke, ker mrzli zrak, ki skozi njo prihaja v ognjišče, segreti pline preveč ohlaja, poleg tega pa moti oddušek, vsled česar ognjišče slabo vleče in zato tudi slabo gori.

Gospodinja, ki je opazila, da ima ognjišče katero teh napak, naj takoj pokliče pečarja ali pa zidarja, ki

Sport je zdrav, toda lahko se prehladite vsled majhne neprevidnosti, radi tega mislite takoj po prvih znakih na ASPIRIN tablete in na Bayerjev križ, ki jamči za njihovo pristnost.

V. »JUGEFA« k. d., Zagreb, Gajeva 32. Oglas je registr. pod S. br. 437 od 10. I. 1934.

vsak takšen nedostatek lahko hitro popravi.

MIRIM KRALJICA ČOKOLADE.

Recept za mramornati šarkelj. Penasto umešaj 28 dkg masla, 46 dkg sladkorja in 6 rumenjakov, nato pridej 1/4 l vrelega mleka, limonovo lupinico, sneg 6 beljakov in 56 dkg moke z 1 belim praškom. Polovico te zmesi pobarvaj s 5 dkg kuhinjske čokolade „Mirim“ in to dobro zmešaj z 2 žlicama mleka. V pomazano in z moko potreseno obliko v vaj izmenoma pripravljene testi in peči v zmerni pečici.

Kuha te s kuhinjsko čokolado „Mirim“.

Ali ognjišče pravilno vleče, preizkusimo lahko z gorečo svečo, ki jo

držimo pri vratcih pepelnjaka. Če tvori plamen s svečo pravi kot, je to znamenje, da je ognjišče v redu. Če sveča ugasne, ognjišče preveč vleče. Če se pa plamen sveče komaj nagne, ognjišče preslabo vleče. Oddušek v ognjišču uravnava lahko s posebno pripravo, ki ji pravimo zapirač.

Da se v gospodinjstvu požge preveč premoga in drv, pa ni vedno vzrok ognjišče, ampak je dostikrat kriva tudi gospodinja sama, ker z njim prav ne ravna. Upam, da ne bo nobeni gospodinjki v škodo, če opozorim na nekatere reči, ki so na videz vsakdanje, pa vendar zelo vplivajo na moč ognja.

Predn zakuriš, poberi vedno in od povsod pepel in žlindro, da more skozi pepelnjak in rešetko zrak do kuriva. Poglavitna sestavina zraka je namreč kisik, ki je za gorenje neogibno potreben.

Kadar hočeš zakuriti ogenj s papirjem, ga prej raztrgaj na koščke in zmečkaj vsak košček posebej, da se špranje rešetke ne zamaše. Na papir naloži najprej suhih trsk, ko te dobro zagore, manjša in večja polena, nazadnje pa drobne kose premoga tesno drug poleg drugega. Ogenj segreva zrak v ognjišču. Segreti zrak kroži potem po oddušnikih in odnaša s seboj saje, ki se nabirajo po stenah oddušnikov in dimnika. Če ognjišča o pravem času ne ometemo, začne v njem slabo greti, ker postanejo odprtine oddušnikov in dimnika prezoke in zato oddušek v njih preslab. Poleg tega so pa saje slab prevodnik toplote in zato ne propuščajo toplote

VARUJTE svoj obraz proti kožni rdečici, kožnim razpokam, počeni koži, nadležnim in kazečim pojavom, ki so posledica mrzlega vremena.

Samo ena lepotna krema, ravnotako zdrava kot učinkujoča in v svojem učinku vedno enaka

CRÈME SIMON

napravi Vašo kožo globko in obvarje njej sijaj in mladostno svežost kljub strogosti zime.

Pazite strogo na navodilo za uporabo. Zjutraj in na večer namažite na še od umivanja vlažno kožo malo

Gotava.

Zdaj pa NIVEA

Namažite se nalahno.

To zadostuje. Potem od domačih opravil ne ostane nobena sled. Roke Vam dobe nežno, kakor žamet mehko kožo in negovan videz, da ga boste kar veseli.

Nivea-Creme prodere čisto v kožo, ne da bi se koža količkaj svetila.

do pečice in kotlička. Ognjišče je treba omesti vsaj po enkrat na mesec, če hočeš, da ti ne bo nagajalo. Če je ognjišče v redu in ometeno, se ti ne bo treba jeziti in segati po nevarnem petroleju, ki je povzročil že toliko nesreč.

Vdrugič naloži na ogenj šele tedaj, ko premog ne gori več s plamenčki. Takrat porini žerjavico nazaj proti oboku, spredaj ali ob strani pa naloži novih kosov premoga. Premog se vžiga ododzadaj, plini, ki vstajajo iz gorečega premoga, pa izgorevajo nad žerjavico, ko odbijajo v oddušnik. Važno je tudi to, da je vedno vsa rešetka obložena s kurivom, ker pride sicer v gorišče preveč hladnega zraka, ki ohlaja segrete pline.

Pri ognjišču, ki močno vleče, je dovolj, da je za oddušek odprt le zaklopec na vratcih pepelnjaka, drugače morajo biti pa tudi vratca sama nekoliko odprta.

Kadar prenehaš kuriti, zapri, takoj ko potemni žerjavica vratca pepelnjaka, da ostane toplota dalje časa v ognjišču, ne smeš pa prej žerjavice razgrebsti.

(Dalje prihodnjič.)

Jedilni list za teden dni.

Ponedeljek.

Opoldne: 1. Goveja juha z rižem.
2. Govedina. Grahov piré. 3. Jabolčni sneg.

Vsaka dobra mati

gleda, da uporablja za vsokdanjo kopel svojega miljenca samo specialno

lahko otroško milo Paracelsus

Čuva in varuje nežno otroško kožo in jo ohrani zdravo

*

Pazite na originalni ovoj
Paracelsus

Proti
kašlju
katarju

da se obvarujete
resnih bolezní

kot posledice prehlada,
toda tudi v osvežitev,

za mlado in staro:

Kaiserjeve
prsne
karamele
s „3jelkami“

Za spomladansko zdravljenje,

čiščenje krvi in
pri slabi prebavi
uporabljajte znani

PLANINKA ČAJ BAHOVEC

Pristen je le, če nosi:

- 1.) zaščitni žig,
- 2.) ime proizvajalca: Apoteka Mr. Bahovec, Ljubljana,
- 3.) paket mora biti vezan in plombiran.

Torej za spomladansko zdravljenje samo pravi:

PLANINKA ČAJ BAHOVEC, LJUBLJANA

Oglas reg. br. 76 z dne 5. II. 1932.

Zvečer: Mešana jajca. Krompirjeva solata z zeleno.

Torek.

Opoldne: 1. Kruhova juha (11). 2. Angleški roastbeef (167). Krompirjev pire. Špinača. 3. Sadje.

Zvečer: Koruzni žličniki. Solata.

Sreda.

Opoldne: 1. Goveja juha z mozgovinai cmočki (59). 2. Govedina. Pražen krompir. Kisla repa. 3. Kompot.

Zvečer: 1. Prekajen svinjski jezik. Nastrgan hren. 2. Čaj.

Četrtek.

Opoldne: 1. Korenja juha (29). 2. Koštrunovo stegno, pripravljeno kakor divjačina. Ocvrti krompirjevi rogljički. 3. Pomaranče.

Zvečer: Ajdovi žganci. Zelena solata.

Petek.

Opoldne: 1. Smetanova juha z opečenimi žemelnimi rezinami. 2. Ocvrte sardine. Fižolova solata, mešana z zeleno solato. 3. Ajdov štrukelj z orehi.

Zvečer: Češpljeva kaša.

Sobota.

Opoldne: 1. Fižolova juha. 2. Goveji naravni zrezki. Žličniki. Cvetična solata.

Zvečer: Žemeljno praženje. Kompot.

Nedelja.

Opoldne: 1. Francoska juha. 2. Nadevane telečje prsi (199). Ocvrt krompir (255). Pesna solata. 3. Biskvitni zavitek (445).

Zvečer: Sirovo maslo. Marmelada. Čaj.

Opomba: številke v oklepajih pomenijo recepte iz naše knjige «Kako naj kuham».

J. J.:

Vrtna dela meseca aprila.

Mesec april odločuje glede donosnosti vrta na eni strani in glede naše zadovoljnosti z njim na drugi strani. Kar zamudimo v tem mesecu, se da težko popraviti. Treba je torej zavihati rokave in hkrati pomisliti na vse, kar želimo pridelati na vrtu.

Tukaj je ravno čas, prilika in potreba, da opozorimo cenjene čitateljice na to, da bi mogle pridelati v

Nudim svojo pomoč pri velikem pospravi!

v.J.1-33

ČISTILKA VIM ČISTI VSE!

naših krajih razen običajne povrtine še mnogo drugih rastlin, ki jih moramo uvažati in drago plačevati. Ako jih izkušamo gojiti doma, prinesemo hkrati na vrt nekaj izpremembe, da postane še bolj zanimiv. Poizkusimo za zdaj vsaj z nekaterimi.

Našim gospodinjam je le predobro znano, da zdívja ob poletni vročini vsa špinača v vrhe. Ne stori pa tega novozelandska špinača. Gojimo jo v splošnem kakor drugo špinačo. Upoštevati pa je treba, da kali seme počasi. Zato je dobro, da predkali seme v topli gredi ali pa v loncu ali v drugi posodi na oknu. Rastline posadimo na vrtu v gorko (prisojno ležečo) in dobro pognojeno gredo, in sicer 40—50 cm vsaksebi, ker se močno razkošati. Novozelandska špinača traja do pozne jeseni. Za navadno družino zadostuje 15 rastlin.

Mangold ali gredno peso sejemo od aprila do maja. Rastline lahko ostanejo na prvotnem mestu ali pa jih vse ali le deloma presadimo, in sicer tako, da so oddaljene v vrsti po 40 cm. Ko listi dorasejo, jih obiramo (in sicer trgamo, ne režemo!)

ter rabimo kot špinačo. Peclje dobro razvitih listov pa pripravljamo in rabimo kakor beluše. Mangold poganja po rezanju vedno iznova, in sicer do pozne jeseni in tudi še potem spomladi. Ako zima ni posebno mrzla, prezimi mangold na planem. Rastline je treba dobro gnojiti in zemljo globoko obdelati. Za navadno družino zadostuje 15 rastlin.

Beluši (špargljji) so pri nas sicer znana vrtna poslastica, toda gojimo jih še vse premalo in uvažamo preveč. Sejemo jih meseca aprila v vrste, ki so po 20 cm vsaksebi. Ako je setev v vrstah pregosta, izpulimo nekaj centimetrov visoke rastline in jih presadimo drugam. Slabotne rastline pa sploh odstranimo. Do prihodnje pomladi ostanejo rastline tukaj, po enem letu pa jih presadimo na stalno mesto. Več o tem glej «žena in dom» iz l. 1932!

Listnato zeleno, ki ima velike liste, korenine pa kakor druge rastline (torej brez debelega korena), sadimo na gredi v razdalji kakih 30 cm (po tri vrste na gredo). Jeseni jo povežemo, povijemo s temnim papirjem, vrečevino ali slamo ter po-

stavimo in zasujemo za zimsko rabo kakor endivijo v kleti ali v drugem primernem prostoru. Čez nekaj tednov se obeli in nam daje najboljšo svežo salato.

Brokole so kapusnice, podobne cvetačam (karfiolam). Imajo pa to prednost, da uspevajo tudi v slabši zemlji. Razen tega je užitno tudi njih mehko listje. Pri nas moramo sejati brokole že meseca februarja v toplo gredo. Ako smo to zamudili, si moramo nabaviti za letos sadike. Cvetne glave naredijo brokole jeseni ali pa šele pozimi v kleti ali

v drugi za prezimovanje primerni shrambi.

Kodravi ali listnati ohrovt gojimo tako, kakor navadnega in pa rožnatega. Ima pa to prednost, da prenese na planem tudi hud mraz in da je užiten in slasten tudi potem, ko pozebe (zmrzne).

Beli in črni koren sta dve rastlini, ki sta si slični tako po rasti, kakor po uporabljivosti. Seme obeh sejemo zdaj v globoko in dobro obdelano, toda ne sveže pognojeno zemljo. Mlade rastline po potrebi pozneje redčimo in presajamo na druga mesta. Koreni so razmeroma tenki in dolgi, pri črnem korenu tudi do pol metra. Nega je kaj preprosta. Beli in črni koren sejemo zaradi korenja, ki ga rabimo jeseni, posebno pa pozimi v nadomestilo za beluše in ga tudi enako pripravljamo. Korenje vzdrži na planem tudi pozimi. Kože ni treba strgati, ampak kuhamo korenje s kožo vred, nakar se da (kakor pri pesi) prav rada osmukati. Tako postane tudi črno korenje čisto belo in vablivo.

Poleg zgoraj omenjenih rastlin sejemo in sadimo aprila meseca še običajne, kakor: zelje, ohrovi, cvetača, kolerabe, rožni kapus, solato, paradižnike, redkvice, grah. V top-

lejših krajih in zavarovanih legah sejemo prve dni meseca tudi nizki fižol, zadnje dni meseca pa, ako ni posebnih vremenskih neugod, tudi že visoke vrste (preklarje). Z zgodnjim krompirjem je treba, ako ga še nismo posadili, kar hiteti.

Kumare sejemo meseca aprila navadno (vsaj v toplejših legah) že kar na plano. Ako bi pa tega ne bilo mogoče, jih moramo deti vsaj predkaliti.

S povrtino vred sejemo in zadnje dni meseca sadimo tudi vrtno cvetice.

Vse rastline in vse setve moramo po končanem delu poškopiti oziroma zaliti in paziti tudi nadalje, da ne trpijo suše. Škopimo pa vse do vročih dni le dopoldne ali opoldne, ko je zemlja že pregreta, nikdar pa ne zvečer.

Da ima

moderna medicina za vsako bolezen svoje zdravilo, je splošno znano.

Da se z aspirinovimi tabletami hitro in zanesljivo pozdravite, kadar ste prehlajeni ali kadar Vas glava ali pa zob boli, Vam potrdi vsakdo, ki je že kdaj rabil aspirinove tablete.

Mlade dame so vedno lepe!

Mladost pa nima s številom let nič opraviti. Kajti mlad biti, se pravi: biti svež, odporen, živahen in gibčen. Žal pa te lastnosti manjkajo mnogim ženam — največ zaradi njihove slabe prebave, ki jim jo pa temeljito uredi kratkodobno zdravljenje v

ROGAŠKI SLATINI, zdravilišču želodca, črevesja, žolčnega mehurja (kamna), jeter, gihta, sladkorne bolezni, srca, ledic, bolezni krvnega obtoka, oslabeledih živcev itd.

ROGAŠKA SLATINA z okolico je zaradi svojih čudovitih naravnih lepote in solnčnega podnebja iskano letovišče, ki mu ga ni najti enakega. Kino, koncerti, zabava.

Popolna penzija pri 20dnevnem bivanju v času od 1. maja do 15. junija Din 1000— in Din 1200—. Prospekti in ceniki: „Zdravilišče in „Putnik“.

Naročnina za list s krojno prilogo in 5 gospodinskih knjig: za vse leto Din 105—, za pol leta Din 54—, za četrt leta Din 27—; za Ameriko in Inozemstvo dolarjev 5—; za Italijo Lit 50—. Posamezna številka Din 5—, krojna priloga Din 2—, gospodinska knjiga Din 30—. Deset brošuranih leposlovnih knjig Din 100—. Vezava teh knjig Din 60—.

Lepo vezana knjiga

bodi kras knjižnice

v Vašem domu!

Take vezave
Vam oskrbi,
od preprostih
do najfinejših,

Knjigoveznica

Jugoslovanske tiskarne

r. z. z. o. z.

Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6/II.

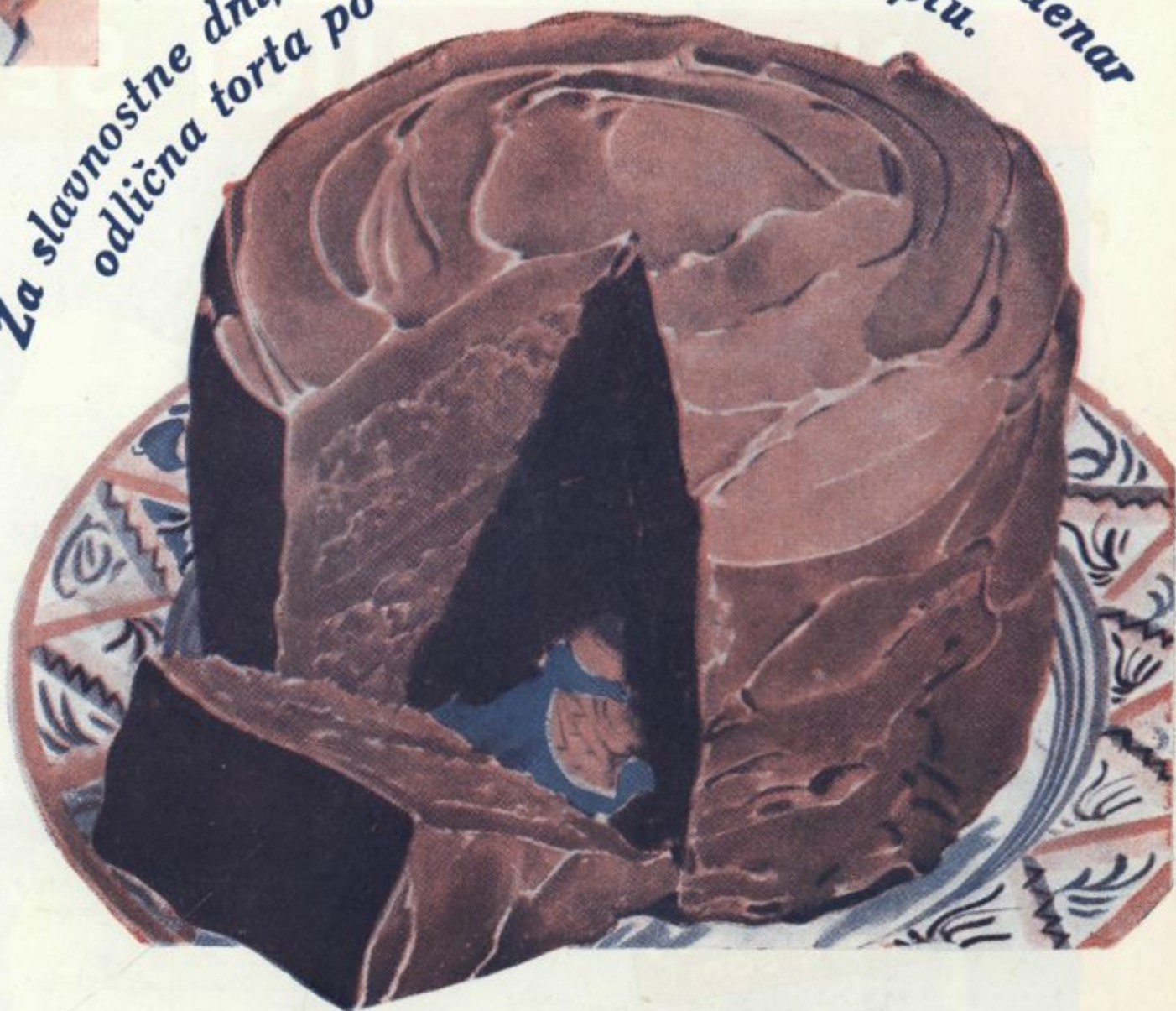
Izhaja vsakega 1. v mesecu. Odgovorna za izdajateljstvo, uredništvo in upravljanje Rija Podkrajškova.

Uredništvo in uprava v Ljubljani, Dalmatinova ulica 10/I. Rokopisi se ne vračajo.

Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani predstavnik Miroslav Ambrožič.

Za slavnostne dni, nedelje in praznike za majhen denar
odlična torta po dr. Oetkerjevem receptu.

Dr. Oetker-jev PRIPONČEK ZA VKUNAVANJE
za gospodinjstvo.

Doktor Oetker-jev pecilni prašek
je najboljši!
Zakonito zaščiteno pod imenom
Backin

Dr. A. Oetker-jev vanilinov sladkor
za kuhinjo.

Vsečina tega proizvoda nadomešča 2-3 struke dobrega vanilija.

Pri vseh močnatih jedilih in sladicah uporabljajte vedno domače jugoslovanske dr. Oetkerjeve izdelke.

...NE MUČI SE

Schichtov

RADION